

NATUURLIJK NIEUWKOOP

doe mee • denk mee • leef mee

Ons basisprogramma 2022 - 2026

Inhoudsopgave Basisprogramma 2022-2026

Basisprogramma 2022-2026	1
Missie	4
1. Inleiding	5
2. Een gezonde, vitale, veilige en rechtvaardige samenleving	7
2.0 Onze idealen.....	7
2.1 Gezondheid, leefstijl, sport en bewegen.....	8
2.2 Een veilige woon-en leefomgeving.....	10
2.3 Werk en inkomen	10
2.4 Voorkomen van sociaal isolement en armoede	11
2.5 Onderwijs.....	12
2.6 Cultuur en kunst.....	13
2.7 Zorg en gezondheid	15
2.8 Zorg en gezondheid voor senioren en chronisch zieken.....	16
2.9 Jeugdzorg	17
3. Duurzame ontwikkeling: economie, natuurlijke omgeving en ruimte	20
3.0 Onze idealen.....	20
3.1 Deltaplan voor klimaat en energie	21
3.2 Biodiversiteit, natuur, landschap en recreatie	24
3.3 Groene Hart	25
3.4 Milieu: bodem, water, lucht, hinder en afval	26
3.5 Bouwen en wonen	27
3.6 Landbouw en (glas)tuinbouw	30
3.7 Industriële bedrijvigheid	32
3.8 Mobiliteit, infrastructuur en verkeersveiligheid.....	33
4. Dertien vitale en leefbare kernen	35
4.0 Onze idealen.....	35
4.1 De Meije	36
4.2 Korteraar.....	36
4.3 Langeraar	36
4.4 Nieuwkoop.....	37
4.5 Nieuwveen	38
4.6 Noordeinde	39
4.7 Noorden, Noordse Dorp en Noordse Buurt	40
4.8 Papenveer	40
4.9 Ter Aar.....	41
4.10 Vrouwenakker	42
4.11 Woerdense Verlaat	43
4.12 Zevenhoven	43
5. Besturen: manieren van organiseren en communiceren	45
5.0 Onze idealen.....	45
5.1. Inwoners centraal.....	46

5.2 Duale verhoudingen tussen College en Gemeenteraad	47
5.3 Kwaliteit van de gemeentelijke organisatie.....	48
5.4 Handhaven waar nodig en mogelijk	49
6. Middelen.....	50
6.0 Onze idealen.....	50
6.1 Samen-werken.....	50
6.2 De begroting als instrument voor politieke besluitvorming.....	51
6.3 Financiële middelen	52

Missie

Wij gaan voor een gemeente waar iedereen mee kan doen, waar iedereen gelijke kansen krijgt en waar de lusten en lasten eerlijk worden verdeeld.

Missie

Wij bouwen met jou aan een leefomgeving waar je goed en groen kunt wonen, werken en samenleven. Wij bouwen aan een mooier Nieuwkoop, nu en in de toekomst.

Dat betekent dat iedereen in de gemeente - ongeacht leeftijd, afkomst of opleiding - gelijke kansen krijgt. Op alle beleidsterreinen nemen wij inclusiviteit en de lange termijn als leidraad. Ook is een

eerlijke verdeling van lusten en lasten voor ons erg belangrijk.

Zo bouwen wij samen met jou aan een natuurlijk en sociaal, duurzaam bloeiend en mooier Nieuwkoop, voor huidige en toekomstige generaties.

Verbinden

Het laten meedenken en -doen van inwoners, organisaties en bedrijven bij beslissingen die hen aangaan is voor ons een tweede natuur. Iedere stem doet ertoe, van inwoner uit een dorpskern tot agrariër of glastuinbouwer.

Wij stimuleren nieuwe vormen van vertegenwoordiging en samenwerking, om inwoners bij beleidsontwikkeling te betrekken en vooral betrokken te houden. Niet alleen door inwonerparticipatie bij overheidsinitiatieven, ook door overheidsparticipatie bij inwonerinitiatieven. Dit doen wij door oprecht te luisteren en nauw betrokken te zijn bij burgerinitiatieven.

Wij zijn toegankelijk en benaderbaar, zodat je ons altijd kunt betrekken.

Participatie is ons grootste goed, dus doe mee, denk mee en leef mee.

Vernieuwen

Als gemeente krijgen we met steeds complexere vraagstukken te maken. Door nieuwsgierig te zijn, nieuwe dingen uit te proberen en durf te tonen, ontwikkelen wij duurzaam beleid voor ons en anderen, voor hier en elders, voor individu en gemeenschap, voor het heden en voor de toekomst.

Wij kijken altijd hoe iets beter kan, zonder weg te gooien wat goed is. Wij denken in kansen, zoeken steeds een passende aanpak en staan open voor nieuwe ideeën. Ook als die niet van onszelf zijn.

Wij houden onze kennis en expertise actueel en waar nodig zoeken wij ondersteuning.

Daarbij delen wij onze kennis van harte, om ook anderen te stimuleren vernieuwend te blijven denken en handelen.

Vertrouwen

Iedereen die zich namens Natuurlijk Nieuwkoop inzet, doet dat integer en in alle openheid.

Wij verantwoorden graag welke beslissingen we nemen en leggen uit waarom. Ook als dat geen makkelijk of populair verhaal is. Hiermee wekken we vertrouwen en weet je wat je aan ons

hebt. Daarbij vertrouwen wij ook op jou en nodigen we je uit bij ons aan de bel te trekken wanneer iets niet gaat zoals dat zou moeten.

Door met elkaar te verbinden, vernieuwen en vertrouwen op te bouwen, behalen wij de beste resultaten!

1. Inleiding

De gemeenteraadsverkiezingen van woensdag 16 maart 2022 staan voor de deur. In dit programma geven wij aan wat, en vooral ook hoe wij dat de komende vier jaar samen met onze inwoners willen bereiken. Vanuit een gedeeld toekomstperspectief. De kern daarvan is: werken aan herstel van verbroken verbindingen en van de verstoorde balans tussen zowel de economie en de natuurlijke omgeving - van klimaat en water tot milieu en grondstoffen - als die tussen de economie en de levensbehoeften van alle mensen, van gezondheid en zorg, van werken en wonen, tot onderwijs en veiligheid. Een integrale wegging van zowel economische, sociale als ecologische waarden ligt daaraan ten grondslag.

Politiek en gemeentelijke overheid kunnen dat niet alleen, niet zonder hun kiezers en inwoners. Belangrijk is dat ook die verbindingen alle aandacht krijgen. Dat raakt aan publieke waarden die van invloed zijn op de effectiviteit en legitimiteit van beleid, zoals rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid, fatsoen, solidariteit, menswaardigheid, gelijkheid en vooral ook vertrouwen. Participatie moet daarom veel meer zijn dan een dialoog over technische oplossingen vanuit een zakelijk en efficiënt managementperspectief. Behalve sociale, economisch en economische waarden, dienen deze bestuurlijke en publieke waarden ook onderdeel van de dialoog te zijn.

Politiek gaat ten principale over de wegging van waarden. En over het maken van keuzes voor nu en later, voor hier en elders, voor ons en anderen. Keuzes over private vrijheid en publieke bescherming, over kansen(on)gelijkheid en (on)rechtvaardigheid, over draagvlak, legitimiteit en democratie. Politiek én inwoners gaan daarover. In de representatieve democratie in de vorm van macht en tegenmacht en in de participerende netwerkmaatschappij in de vorm van samenwerking.

Natuurlijk Nieuwkoop ziet het als haar missie om die publieke waarden duidelijker mee te laten wegen in haar keuzes. Dat is onze identiteit, wie wij zijn. Het is wat ons betreft de basis voor het sociaal contract tussen overheid en burgers, oftewel gemeente en haar inwoners, waar Pieter Omtzigt een boek over schreef. Om daar transparant in te zijn, is onze missie hiervoor, op de eerste pagina van dit programma, opgenomen.

In een snel veranderende en complexer wordende samenleving kan beleid niet meer bogen op veronderstellingen van gisteren. Meer dan ooit gaat het er om het werkelijke en veranderende leven van mensen als uitgangspunt te nemen. En vanuit een gedragen breed welvaartspectief (i.p.v. economische groei) integraal samen te werken aan een inclusieve en duurzamere samenleving. Sociaaleconomisch aan een minimum sociale basis, gezonde leefstijl en vitale samenleving waarin iedereen zich kan ontwikkelen. En ecologisch-economisch aan duurzame ontwikkeling van productie, consumptie en fysieke leefomgeving.

Daaraan samenwerken vinden wij natuurlijk, duurzaam, sociaal en democratisch. Daar staat Natuurlijk Nieuwkoop voor. Onder het motto: doe mee, denk mee, leef mee. Wij beseffen dat niet iedereen voldoende kansen en mogelijkheden heeft om hierin mee te komen. Daarom vinden wij dat er extra inspanningen geleverd moeten worden die erop gericht zijn deze mensen mogelijkheden te bieden om hun kwaliteiten verder te kunnen ontwikkelen en hen uit te dagen hun gewaardeerde bijdrage aan de samenleving te leveren.

Wij hebben ervoor gekozen ons in dit basisprogramma te richten op de belangrijkste terreinen waarop de gemeente ook invloed kan uitoefenen en resultaten bereiken. Zoals hiervoor aangegeven zal de gemeente dat steeds vaker niet meer alleen kunnen. Betrokkenheid, participatie, en samenwerking met inwoners, instellingen, bedrijven en andere overheden is steeds meer nodig om resultaten te kunnen boeken. Dat geldt ook voor de politiek. Wij gaan daarbij graag uit van onze idealen. Per hoofdstuk geven wij die aan, omdat ze richtinggevend zijn voor de actiepunten die wij belangrijk vinden.

Deze actiepunten zijn zodoende het resultaat van eigen analyses en ervaringen in de afgelopen raadsperiode, van contacten met inwoners, van gesprekken met instellingen, bedrijven en experts en van discussies met leden.

Wij danken iedereen voor die betrokkenheid en inbreng. Die heeft op belangrijke punten bijgedragen aan verheldering van huidige vraagstukken en de aanpak daarvan, zoals in dit programma is opgenomen.

De samenleving verandert in hoog tempo en vraagstukken worden steeds complexer. Dan is het zaak daar eerst op hoofdpunten een integrale analyse van te schetsen, om er zinvolle actiepunten van af te kunnen leiden. Daar hebben we bij belangrijke thema's als klimaat en energie, gezondheid en zorg en manieren van besturen wat uitvoeriger aandacht aan besteed.

Dit alles heeft ertoe geleid dat dit een uitgebreid programma is geworden, waarvan we bij de opstelling ervan, los van de hectiek van alledag, weer eens dieper na hebben kunnen denken en veel van hebben geleerd. Goed geschikt voor de nieuwe fractie om komende jaren op voort te kunnen borduren en richtinggevend voor eventuele college onderhandelingen te gebruiken. Voor bredere verspreiding zullen van dit document zowel een compact verkiezingsprogramma als korte standpuntfolders worden gemaakt.

Onze gemeente bestaat uit dertien verschillende en unieke kernen. Inwoners voelen zich daarmee verbonden en verwachten van de gemeente dat haar beleid de vitaliteit van hun gemeenschap en de leefbaarheid in hun directe omgeving ten goede komt. In hoofdstuk 1 geven wij per kern de belangrijkste actiepunten aan die wij willen oppakken.

Het sociale domein komt in hoofdstuk 2 aan de orde. Onze actiepunten zijn ingegeven vanuit een kijk op het sociaal domein die uitgaat van gezond leven, dat tevens veilig, sociaal en rechtvaardig is. En waarbij solidariteit hoog in het vaandel staat.

In dit domein hebben in de afgelopen jaren belangrijke veranderingen plaats gevonden. Meedoen aan de samenleving, deelnemen op de arbeidsmarkt en goede zorg voor iedereen vragen ook komende periode alle aandacht. Goede gezondheid is daar een voorwaarde voor.

Hoofdstuk 3 handelt over economische, ecologische en ruimtelijke vraagstukken. Duurzame ontwikkeling van bedrijvigheid, energie, milieu, grondstoffen en ruimtegebruik staat daarin centraal. Bomen groeien niet meer tot in de hemel: de alles overheersende gevolgen van de opwarming van de aarde voor de leefbaarheid maakt klimaatbeleid hoogst urgent.

Dat biedt juist ook kansen en mogelijkheden voor vernieuwing en innovatie, waar grote behoefte aan is, waaronder een eerlijkere verdeling van en gelijkere kansen op de toegang tot de lusten en lasten die hiermee gepaard gaan.

De veranderingen in de samenleving hebben niet alleen betrekking op instellingen, bedrijven, inwoners en hun organisaties, maar ook op politiek en overheid. Verhoudingen in de samenleving veranderen ingrijpend en vraagstukken worden complexer. Dat vraagt van iedereen daarin mee te veranderen en vooral ook samen te werken. In hoofdstuk 4 pleiten wij ervoor dat politiek en overheid sneller leren om dat anders en beter te doen. Dat is niet alleen in het belang van iedereen, maar levert ook veel inderdieneffecten op in de toekomst.

In hoofdstuk 5 gaan we in op de financiële middelen en geven aan dat de gemeentekas op orde moet zijn, maar ook dat er veel meer middelen zijn dan financiële en dan van de overheid alleen, die effect hebben op ontwikkelingen in onze samenleving.

2. Een gezonde, vitale, veilige en rechtvaardige samenleving

- 2.0 Onze idealen
- 2.1 Gezondheid, leefstijl, sport en bewegen
- 2.2 Een veilige woon- en leefomgeving
- 2.3 Werk en inkomen
- 2.4 Voorkomen van sociaal isolement en armoede
- 2.5 Onderwijs
- 2.6 Cultuur en kunst
- 2.7 Zorg en gezondheid
- 2.8 Zorg en gezondheid voor senioren en chronisch zieken
- 2.9 Jeugdzorg

2.0 Onze idealen

De coronacrisis heeft helder gemaakt hoe kwetsbaar de samenleving is op terrein van gezondheid en haar economie. Het coronavirus heeft veel slachtoffers gekost, de economie stilgelegd en sociale en mentale schade opgeleverd voor jong en oud. Wat hebben we daarvan geleerd? Dat investeren in een gezonde, vitale en veerkrachtige samenleving een belangrijk thema is en daar hard aan gewerkt moet worden. Ook in Nieuwkoop.

Natuurlijk Nieuwkoop wil daarom nog meer dan voorheen samenwerken aan een gezonde en vitale samenleving die ook veilig en rechtvaardig is. Daarom willen wij ons inzetten voor een gemeente waarin het voor alle inwoners goed wonen, werken en ontspannen is, waar jong en oud, autochtoon en allochtoon, sterkeren en zwakkeren, plezierig en respectvol met elkaar omgaan en zich kunnen ontplooiën. Waar iedereen in onze gemeente dezelfde kansen heeft om iets van het leven te kunnen maken en onrecht, armoede, vereenzaming afwezig zijn. Waar buurten veilig zijn, waar mensen zich met elkaar verbonden weten en zich voor elkaar willen inzetten. Wij willen geen samenleving waarin mensen langs elkaar heen leven, maar een waar zij met elkaar samen leven.

Wij willen een samenleving waar voor iedereen plaats is, waarin iedereen actief deel kan nemen naar eigen mogelijkheden en niemand wordt uitgesloten. Wij willen een overheid die de zelfredzaamheid van haar inwoners stimuleert en die daar dienstbaar aan is. Vooral door te **zorgen dat** daar de kansen en voorwaarden voor worden gecreëerd, maar ook door te **zorgen voor** degenen die dit (even) niet zijn en een steuntje in de rug nodig hebben.

Dat vereist goede voorzieningen op het gebied van leefbaarheid, zorg en gezondheid, veiligheid, onderwijs, kunst en cultuur, werk en inkomen, sport en ontspanning en voorzieningen gericht op het voorkomen van sociaal isolement en armoede. Voorzieningen waar iedereen zonder belemmeringen gebruiken van kan maken en van kan genieten, ook al verandert de vraag als gevolg van vergrijzing, ontgroening of economische fluctuatie. Dat vraagt ook nieuwe manieren van besturen en beleid maken. Integraal en verbinden, in goed overleg met inwoners, hun organisaties, betrokken instellingen en gemeente; dit, om te komen tot een gezamenlijke agenda over wat daarvoor nodig en mogelijk is en hoe dat met elkaar het beste georganiseerd en gerealiseerd kan worden. Samen kunnen we het verschil maken.

Om deze omslag te maken, heeft de gemeente een belangrijke stimulerende en faciliterende rol. Door meer oog te hebben voor de eigen kracht van de samenleving van Nieuwkoop worden bijvoorbeeld met de inzet van sport- en culturele en andere verenigingen, al grote maatschappelijke opgaven als gezondheid en eenzaamheid, succesvol samen aangepakt. De verenigingsverbanden, vaak georganiseerd en bestuurd door vrijwilligers zijn zo een belangrijke partner van de gemeente om welzijn, welbevinden en preventie te helpen bevorderen. Met deze inzet helpen verenigingen maatschappelijke waarde creëren en verdwijnt ook het oude beeld waarin zij worden gezien als kostenpost.

Culturele organisaties hebben een belangrijke rol in de samenleving. Zij zorgen voor verbinding, mentale ontspanning en sociale ontmoeting. Ze zijn daardoor belangrijke partners die met hun netwerken bij uitstek bij kunnen dragen aan welzijn en preventie.

2.1 Gezondheid, leefstijl, sport en bewegen

De gezondheidszorgkosten in Nederland overstijgen de 90 miljard euro. Meer dan 50 % van de Nederlanders heeft overgewicht en een miljoen inwoners heeft diabetes type 2. 22% van de sterfte wordt veroorzaakt door hart -en vaatziekten en 1 op de 3 Nederlanders krijgt te maken met verschillende vormen van kanker. En tot slot is er een stijging van 22 % naar 25% van werkend Nederland dat uitvalt door een burn-out. In corona tijd is dit zelfs vele procenten meer.

Corona

En alsof dat nog niet genoeg was overkwam ons ook nog de coronacrisis. Deze heeft nog scherper gemaakt hoe kwetsbaar de samenleving is op het terrein van gezondheid en haar economie. Het coronavirus heeft veel slachtoffers geëist, de economie stilgelegd en sociale en mentale schade opgeleverd voor jong en oud. Wat hebben we daarvan geleerd? Hopelijk niet alleen een race naar een vaccin, maar ook een wijziging van onze levensstijl.

Integraal

Natuurlijk Nieuwkoop wil daarom meer dan voorheen samen met de inwoners werken aan een gezonde, vitale en veerkrachtige samenleving.

Dit vereist een integrale beleidsbenadering, waarin alle beleidsterreinen hun focus hebben op het thema gezondheid. Een iedereen heeft daar een rol in. Ouders, onderwijs, sport -en cultuurverenigingen, supermarkten, werkgevers etc. De gemeente heeft, om deze omslag te maken, een belangrijke initiërende, stimulerende, inspirerende en faciliterende rol. Integraal en verbindend en in goed overleg met inwoners, organisaties, betrokken instellingen en gemeente; dit, om te komen tot een gezamenlijke agenda over wat daarvoor nodig en mogelijk is en hoe dat met elkaar het beste georganiseerd en gerealiseerd kan worden. Samen kunnen we het verschil maken.

Door meer oog te hebben voor de eigen kracht van de samenleving van Nieuwkoop worden, door de inzet van sport -en culturele en andere verenigingen, grote maatschappelijke opgaven als gezondheid en eenzaamheid succesvol opgepakt en cultuurverandering naar gezondere leefstijlen gestimuleerd.

Ouders

Bij het veranderen van de leefstijl wordt natuurlijk al snel verwezen naar de rol en de verantwoordelijkheid van de ouders. Dat is juist. Maar ook voor hen is voorlichting en ondersteuning noodzakelijk om staande te blijven in de hectiek van de huidige samenleving. Een omgeving die consistent en voorspelbaar is in de communicatie van en het sturen op een gezonde leefstijl helpt de ouders zelf in deze gedragsverandering, maar ook als voorbeeld voor de kinderen.

Onderwijs

Met de komst van de IKC's is de huisvesting van het onderwijs in Nieuwkoop goed georganiseerd. Het onderwijsstelsel zelf is toe aan doorontwikkeling en vraagt de nodige hervormingen en afstemming op de maatschappelijke behoefte en de staat van onze samenleving. Naast kennis en cognitieve vaardigheden vraagt dit nieuwe vaardigheden op het gebied van gezondheid-vaardigheden, met name sociale, mentale en motorische vaardigheden en het samen bouwen aan een vitale veerkrachtige gemeenschap.

Sportverenigingen

De sportverenigingen zijn een belangrijke partij bij het in beweging krijgen van de samenleving. Rond de 60 % van de inwoners is actief lid bij een vereniging of ondersteund de vereniging als vrijwilliger. De rol van de sportvereniging is in verandering en kan breder worden ingezet voor de sociaal maatschappelijke taken en cultuurverandering naar gezondere leefstijlen. Zo vindt een transitie plaats van de sportverenigingen, van (door sommige mensen gezien als) een “gesubsidieerde hobby” naar een belangrijke en serieuze partner in het streven naar gezondheid en vitaliteit. De rol bij gezondheidsbevordering en sociaal maatschappelijke interventies zoals obesitas, roken, alcoholgebruik, het voorkomen van eenzaamheid en creëren van integratie wordt bij de sportverenigingen steeds vaker opgepakt. Dit vraagt ook meer samenwerking tussen de verenigingen en verbinding maken met de andere partners. Ook het gebruik van de accommodaties kan daartoe functioneler en multifunctioneler georganiseerd worden.

Vrijwilligers

De verenigingsverbanden, vaak georganiseerd en bestuurd door vrijwilligers, zijn zo een belangrijke partner van de gemeente in welzijn, welbevinden en preventie. Het oude beeld dat deze verbanden ziet als kostenpost kantelt daardoor en kan door deze inzet juist getypeerd worden als opbrengsten post.

Culturele organisaties

Culturele organisaties hebben een belangrijke rol in de samenleving. Deze zorgen voor verbinding, mentale ontspanning en de sociale ontmoeting. Ze zijn daardoor als netwerk bij uitstek in te zetten als welzijns- en preventie partners in het sociaal domein

Onze concrete actiepunten zijn:

- De visie sport en bewegen wordt met voortvarendheid gerealiseerd. Stimuleren van een gezonde leefstijl en voedingscultuur door alle betrokkenen, alsmede ontmoedigen van ongezond gedrag, horen daarbij.
- Stimuleren van sport en beweging voor alle kinderen, ook buiten schooltijd.
- Extra aandacht besteden aan inwoners die weinig aan sport doen.
- Sportverenigingen worden aangezet om ook inwoners met een beperking bewegingsmogelijkheden te bieden.
- De jeugd en de probleemjeugd binden aan sportverenigingen door samenwerking van jongerenwerk, jeugdzorg en sportverenigingen.
- Sportaccommodaties moeten dichtbij of in de kernen blijven:
- In Zevenhoven, Nieuwveen, Nieuwkoop en Ter Aar blijven de binnensportfaciliteiten beschikbaar op minimaal het huidige niveau. Gekoppeld met IKC-ontwikkelingen.
- Het maatschappelijk nut van onze sporthallen staat voorop, efficiënter beheer kan zorgen voor kostenreductie.
- De Stichting en vrijwilligers van zwembad Aarweide blijven we ondersteunen.
- Samen met culturele verenigingen en organisaties maken we een plan om het culturele aanbod en deelname aan culturele activiteiten te versterken.
- Uitbreiden van de wandel- en fietsroutes tussen de kernen.
- Speelruimte in de vorm van trapveldjes en speeltuintjes zijn belangrijke voorzieningen die in stand moeten worden gehouden of nieuw aangelegd in goed overleg met omwonenden.
- Bij de realisatie van IKC's horen goede gymzalen en sportaccommodaties. De gymnastiekles in het basisonderwijs wordt bij voorkeur gegeven door een vakleerkracht lichamelijke oefening.
- Gemeentelijke buurtsportcoaches ondersteunen verenigingen en het onderwijs bij hun vrijwilligersbeleid en het opbouwen van een vrijwilligerskader. Zij zorgen samen met het onderwijs en de verenigingen voor naschoolse sportactiviteiten in dorpen en buurten waar sportdeelname achterblijft.
- Buurtsportcoaches zetten in op sportdeelname bij lokale sportverenigingen.

- Het verenigingenloket wordt verder ontwikkeld tot een loket waar verenigingen ondersteuning krijgen bij hun vraagstukken.

2.2 Een veilige woon-en leefomgeving

Wij willen een veilige samenleving. Wij vinden dat het een recht is om je veilig te kunnen voelen in je eigen huis, in je directe omgeving en in je dorp.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Goede samenwerking en afspraken tussen inwoners, gemeente, politie, brandweer, hulpdiensten en handhavers.
- Stevige aanpak van overlast op straat en in de wijk.
- Strikte handhaving, waaronder bestuurlijke boetes bij overtredingen.
- Goede communicatie/informatie naar alle inwoners over de handhavers en hun rol in de gemeente.

2.3 Werk en inkomen

Werk geeft zelfrespect, brengt zelfstandigheid mee en zorgt voor een behoorlijk bestaan. Het ideaal van Natuurlijk Nieuwkoop is werk voor iedereen, met betrokkenheid van werknemers bij het werk en het bedrijf en met betrokkenheid van werkgevers bij werknemers en de lokale samenleving. Voor iedereen die geen werk heeft is er het vangnet van de bijstand. Door dat vangnet kan de werkloze actief blijven, door bijvoorbeeld het volgen van stages, door het doen van onbetaald werk of het volgen van scholing. Dat vergt goede en nieuwe samenwerkingsvormen tussen overheden, werkgevers en -bemiddelaars, onderwijs- en andere instellingen, w.o. op het gebied van jeugd- en langdurige zorg, ook over de gemeentegrenzen heen. Ruimte voor experimenteren en leren hoort daarbij.

Wij hechten veel waarde aan een goed functionerend werkbedrijf. Een breed doelgroepen bedrijf, ontzorging van werkgevers in ruil voor banen of stage voor de doelgroep, een faciliterende gemeente, een goed werkgeversservicepunt, goede formele medezeggenschap en cliëntenraden.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Gegeven het grote en toenemende tekort aan personeel in technische beroepen, stimuleren van scholing, omscholing en bijscholing in die richting. Datzelfde geldt voor beroepsopleidingen in de zorg en het onderwijs.
- Het beleid en de uitvoering van de Participatiewet moet in samenhang met de WMO en Jeugdhulp opgepakt worden;
- Professionele zorgaanbieders kennen de sociale kaart van onze 13 kernen
- Het werkgeversservicepunt wordt lokaal, laagdrempelig en kwalitatief goed ingevuld om het ontzorgen van werkgevers bij het aannemen van werkzoekenden goed te ondersteunen. En omgekeerd helpen werkgevers bij het zoeken van personeel.
- Wij zetten in op duurzame uitstroom naar betaald werk.
- Wij willen onderzoeken of een laagdrempelig loket van het Serviceplein Alphen (voor ondersteuning bij werk en inkomen) in onze gemeente in een behoefte voorziet en indien gewenst gerealiseerd kan worden.
- Goede afstemming tussen vraag en aanbod van arbeid en het creëren van leerwerkplaatsen, stageplaatsen en participatiebanen voor jongeren, ouderen en arbeidsgehandicapten.
- De vele regels die werkgevers en werkzoekenden in de weg staan, worden versimpeld.
- De gemeente neemt bij aanbestedingen als uitgangspunt dat zij gunt onder de voorwaarde dat de aannemende partij minimaal 5 procent van de aanneemsom

- gebruikt voor de inzet van langdurig werklozen, jongeren en arbeidsgehandicapten.
- De regels voor aanbestedingen worden zo toegepast dat het voor lokale ondernemers aantrekkelijk is om in te schrijven.
- ZZP-ers kunnen meedingen naar gemeentelijke opdrachten.
- De gemeente biedt stageplekken en werkervaringsplaatsen voor jongeren binnen de eigen organisatie en reserveert 5 procent van de arbeidsplaatsen voor langdurig werklozen en arbeidsgehandicapten.
- Mensen met beperkte kansen op de arbeidsmarkt worden actief ondersteund bij het zoeken naar een baan.
- De gemeente stimuleert organisaties en verenigingen om bijstandsgerechtigden onbetaald werk te bieden. Bezuinigingen mogen er niet toe leiden dat voormalig betaald werk onbetaald gaat gebeuren.
- De gemeente werkt intensief samen met werkgevers om – cf. de Nieuwe Wet Inburgering – na een korte inburgeringsprocedure werk(ervarings-)plaatsen te creëren voor statushouders en bijstandsgerechtigden en direct bemiddelbare statushouders snel aan het werk te helpen.

2.4 Voorkomen van sociaal isolement en armoede

Zorgen voor een behoorlijk bestaan voor degenen die daar zelf niet toe in staat zijn en zorgen dat zij deel kunnen nemen aan de samenleving zijn kernwaarden voor Natuurlijk Nieuwkoop. Het opsporen van verborgen armoede heeft daarbij hoge prioriteit.

De lokale overheid zorgt voor een goed vangnet. Wij verwachten dat mensen actief deel willen nemen aan de samenleving, omdat zij mede daarin betekenis aan hun leven ontleen. Primair via een betaalde baan en als dat niet lukt via stages, scholing of vrijwilligerswerk.

Coronamaatregelen brengen meer mensen, ook langduriger, in isolement en de financiële en economische gevolgen daarvan, de hoge gasprijzen en de toename van statushouders brengen meer mensen, ook langduriger, in armoede. Dat vraagt extra inzet en middelen, niet alleen om deze schrijnende situaties te voorkomen, ook om spanningen die dreigen te ontstaan, te voorkomen.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Alle jongeren onder de 27 jaar volgen onderwijs, werken, of worden begeleid naar werk
- Jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen worden door de gemeente direct in een leerwerk traject geplaatst.
- Voorkomen van sociaal isolement van oudere bijstandsgerechtigden door sociale activering, gesubsidieerde arbeid of indien nodig schuldhulpverlening.
- Mensen die als gevolg van schulden bedreigd worden in hun bestaan hebben recht op een goede hulpverlening. Een eventuele schuldsanering moet adequaat worden uitgevoerd. Onnodige vertragingen en wachtlijsten worden voorkomen om de situatie van kinderen in armoede (1 op de 9) te verbeteren. Het Kind pakket wordt onderdeel van het algemene armoedebeleid.
- Er komt een vangnet in het armoedebeleid voor senioren en inwoners met een beperking ingeval (tijdelijk) geen andere regeling op hen van toepassing is.
- Gerichtte inkomensondersteuning in samenhang met het versterken van weerbaarheid.
- Bijzondere voorzieningen en langdurigheidstoeslag voor langdurig kansarme groepen
- Solidariteit vergt ook fraudebestrijding en handhaving.
- De Sociaal domein adviesraad vertegenwoordigt de verschillende doelgroepen in onze samenleving. Hun (on)gevraagde advies komt ook ter kennisname naar de gemeenteraad.
- De ontwikkeling om met woningcorporaties, deurwaarders en nutsbedrijven

afspraken te maken om problematische schulden en huisuitzettingen te voorkomen wordt voortgezet. Ook voor zelfstandigen in het midden- en kleinbedrijf worden oplossingen gecreëerd.

2.5 Onderwijs

Goed onderwijs is voor Natuurlijk Nieuwkoop een speerpunt. Dat begint ermee dat leerkrachten zich vooral op hun kerntaken kunnen richten en worden ontlast van andere taken en activiteiten die vanuit de samenleving steeds meer op scholen af komen. Dat gebeurt veelal zonder voldoende extra financiële middelen waardoor dit niet of nauwelijks verantwoord door scholen kan worden uitgevoerd.

De extra inzet van conciërge-uren kan de werkdruk op scholen flink verminderen. Zo mogelijk gecombineerd voor meerdere scholen.

Wij zijn ervan overtuigd dat scholen extra succesvol kunnen zijn als ze de volle steun krijgen van de gemeente, dat er meegedacht en meegewerkt wordt, dat we de goede dingen doen. Wij willen dat de gemeente in haar contacten zich ook richt op overleg met leerkrachten om met elkaar te doorzien waar de echte problemen liggen op de werkvloer en daar een oplossing voor te zoeken. Net zoals de centrale overheid dient de gemeente meer verantwoordelijkheid te nemen om de toenemende werkdruk weg te nemen in het belang van goed onderwijs.

Natuurlijk Nieuwkoop is groot voorstander Integrale Kind Centra (IKC) als nieuw onderwijs- en leersysteem. De IKC's zijn een prachtige inspirerende omgeving voor het onderwijs. Het onderwijsstelsel zelf is in doorontwikkeling en vraagt de nodige hervormingen en afstemming op de maatschappelijke behoefte en de staat van onze samenleving. Naast kennis vraagt dit nieuwe vaardigheden op gebied van gezondheid-vaardigheden, sociaal, mentale en motorische vaardigheden en het samen bouwen aan een veerkrachtige generatie. De gemeente moet dat ondersteunen.

Onze concrete actiepunten zijn:

- De komende jaren moet er flink ingezet en geïnvesteerd worden in passend onderwijs. Dat is niet een zaak van de school alleen. Aandacht wordt besteed aan voorzieningen voor hoogbegaafden. (bv. deskundigheid leerkrachten, specifieke klasjes, leerlingenvervoer)
- De samenwerking en aanwezigheid op onze scholen van sociaalpedagogisch werk t.b.v. laagdrempelige zorg en ondersteuning voor leerling en leerkracht moeten we behouden en waar mogelijk versterken.
- Het CJG is een belangrijke pijler bij het vormgeven van passend onderwijs.
- In het belang van het kind moet er een goede afstemming komen tussen onderwijs en zorginstellingen (één gezin, één plan) en ook het schoolmaatschappelijk werk daarbij betrokken worden.
- Alle peuters moeten gebruik kunnen maken van een peuterspeelzaal die VVE gecertificeerd is.
- Uitgangspunt voor de te ontwikkelen Integrale Kind Centra is een doorlopende leerlijn voor alle kinderen van 0 – 12 jaar. Eén integrale aanpak van het basisonderwijs, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang en welzijnsactiviteiten worden samengevoegd onder één dak.
- We handhaven de planning en uitgangspunten voor de ontwikkeling van de IKC's Langeraar, Nieuwveen en Woerdense Verlaat zoals opgenomen in het huisvestingplan onderwijs.
- Bij de ontwikkeling van een IKC worden naast de kernpartners (onderwijs, kinderopvang en CJG) ook inwoners en organisaties actief betrokken

- Bij de planning, ontwikkeling en realisatie van volgende IKC's wordt lering getrokken van ervaringen en evaluaties van de eerste twee IKC's.
- Alle doelgroepkinderen die voor subsidie in aanmerking komen goed in beeld brengen en gelden beschikbaar stellen voor vroegschoolse educatie.
- Bevorderen van een heldere structuur en doelstelling van de lokale educatieve agenda (LEA).
- We willen het bewegen van kinderen stimuleren. Sportvelden moeten daarom zoveel mogelijk door scholen kunnen worden gebruikt. Scholen, sportverenigingen en de gemeente moeten dat bevorderen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan combinatieleerkrachten die gymlessen verzorgen. Een gemeentelijke bijdrage daarin vinden wij acceptabel.
- Wij willen dat de beschikbare gemeentelijke gelden voor het onderwijs op basis van een visie voor de langere termijn en niet ad hoc moeten worden ingezet.
- Het fietsen en lopen van kinderen willen we sterk stimuleren. Dat betekent goede faciliteiten en veilige schoolroutes.
- Wij wensen onderzoek naar de wenselijkheid en mogelijkheid van extra dienstverlening in scholen door bijstandsgerechtigden en gehandicapten in het kader van de participatiesamenleving. Op elke school is er een plaats voor een conciërge.
- Wij pleiten voor een hulpouder voor anderstalige jonge kinderen.
- Effectieve communicatie tussen scholen en gemeente vinden wij heel belangrijk. Wij vinden dat de regierol ligt bij de gemeente. Dat vraagt om een proactieve en ondernemende aanpak. Wederzijds contact met de "werkvloer" is van belang.
- De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud, zowel binnen als buiten. Het is dan ook van het grootste belang dat er scholen worden gebouwd waar straks zo weinig mogelijk kosten worden gemaakt voor energie en onderhoud. Geld moet gaan naar onderwijs en niet naar onderhoud.
- Wij vinden dat scholen zelf binnen de afgesproken kaders moeten kunnen beslissen waar de gelden voor onderwijsontwikkelingen worden ingezet.
- Wij zijn voor het strikt handhaven van de leerplichtwet om schoolverzuim te voorkomen.
- De gemeente heeft in de nieuwe Wet inburgering de verantwoordelijkheid dat statushouders tijdig een inburgeringsaanbod wordt gedaan, wat aansluit op een persoonlijk PIP (Plan Inburgering en Participatie) per nieuwkomer.
- Het is belangrijk dat de uitvoering van het beleid voor laaggeletterdheid voortvarend opgepakt blijft worden.
- Betrek ouders van anderstaligen bij VVE-beleid. Zet de school open voor stagiaires die als statushouder een opleiding volgen.
- Wij vinden dat kindparticipatie een educatieve waarde heeft en belangrijk is omdat samenleven, luisteren naar elkaar, een eigen mening vormen en deze (leren) uiten, belangrijke waarden in onze samenleving zijn.
- Wij vinden het mede een taak van de gemeentebedrijven te stimuleren om voldoende praktijk stageplaatsen te bieden
- Het Techniekhuis is een actieve en waardevolle organisatie welke bijdraagt aan een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Ondersteuning vanuit de gemeente voor deze waardevolle inzet is noodzakelijk.
- Meer aansluiting zoeken bij organisaties in Nieuwkoop die opleidingen verzorgen in de zorg, huishoudelijke hulp en kinderopvang, waaronder ook stageplaatsen.

2.6 Cultuur en kunst

Voor Natuurlijk Nieuwkoop hebben kunst en cultuur een waarde in zichzelf, zijn een bron van inspiratie, spelen een belangrijke rol bij participatie en emancipatie van inwoners en dragen bij aan sociale cohesie en lokale identiteit. Dorpen en kernen hebben sociale en culturele ontmoetingsplaatsen nodig voor een rijk cultureel leven. Daarbij horen culturele

ontmoetingen om elkaars culturen te leren kennen, beleven en verrijken. Ook tussen inwoners van diverse komaf. Door deze te plannen kunnen ze uitgroeien tot een jaarlijkse activiteit. Een mooi voorbeeld is de Gereformeerde kerk die elk jaar statushouders ontmoet. Culturele organisaties en verenigingen zorgen voor ontwikkeling, ontspanning en ontmoeting. Ze zijn belangrijke welzijns- en preventiepartners en dragen bij aan een gezonde samenleving.

Onze concrete actiepunten zijn:

- We maken samen met de lokale verenigingen een visie op cultuur om te komen tot een sterk aanbod en het verhogen van de deelname aan culturele activiteiten.
- We gaan samen met onderwijs en muziekverenigingen aan de slag om de mogelijkheden van structureel muziekonderwijs op school te onderzoeken.
- Meer en beter multifunctioneel gebruik van openbare gebouwen. Dat vergt ook betere samenwerking en afstemming tussen verenigingen, instellingen en gemeente.
- Cultuurmanifestaties en evenementen, zoals: de kunstroutes, de Bluestocht, Oranjefeesten e.d. stimuleren en ondersteunen;
- Braderieën, kermissen en feestdagen in kernen en buurten en van schapenscheerdagen en jaarfeesten in speeltuinen of buurthuizen, zijn belangrijk voor de leefbaarheid in onze dorpen. Eenvoudige regelgeving en aanvragen vergunningen ontlast de (vrijwilligers) organisaties. Het vergunningsproces wordt ontdaan van overbodige voorwaarden. Vertrouwen en gezond verstand voeren de boventoon;
- Effecten en gevolgen van de COVID pandemie voor deze sector verzachten en initiatieven ondersteunen;
- Blijven beschermen van cultuurhistorische en landschappelijke waarden
- Samenwerking stimuleren tussen musea en oudheidskamers, ook buiten de gemeente;
- Samenwerking stimuleren tussen lokale musea en scholen;
- Samen met het onderwijs en muziekverenigingen mogelijkheden onderzoeken om kinderen structureel met muziek in aanraking te laten komen. Wij willen hieraan bijdragen.
- Het gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en de inzet van regelingen vanuit het minimabeleid moeten zoveel mogelijk gestimuleerd worden.
- Inwoners en organisaties stimuleren cultuurprojecten te ontwikkelen waarbij gebruik gemaakt kan worden van innovatie-subsidiebudget;
- Wij willen samenwerking tussen culturele voorzieningen en het onderwijs stimuleren, omdat onderwijs en kennis over ons culturele erfgoed jongeren helpt bij het vinden van hun identiteit.
- Ontwikkeling van taalhuis Topplein (taalondersteuningsplein), schoolbibliotheek en werving en opleiding van taalcoaches vinden wij belangrijk;
- Wij vinden vuurwerkvrije zones een goede aanpak om overlast in de omgeving van bv verpleeghuizen of kinderboerderijen te beperken. Over een vuurwerkverbod moeten we het met onze inwoners hebben. Wat is gewenst, wat niet en hoe kunnen we dat vorm geven. Dat kan per kern verschillen
- Gemeente ondersteunt initiatieven die cultuurdagen in onze kernen organiseren.

BOX: Taalhuis en participatie academie

De participatie academie is een project, waarbij inwoners met een taalachterstand met steun en begeleiding een opstartcursus kunnen doen om in een beter studieritme te komen en een volgende stap te zetten op hun ambitielijn. Dit project valt onder het Taalhuis van de bibliotheek is met subsidie en fondsen opgezet door vrijwilligers, die professioneel door de bieb worden ondersteund. Er zijn opleidingsmogelijkheden voor vrouwen en mannen boven de 30 om een stap dichterbij de arbeidsmarkt te komen.

BOX: Taalontwikkeling

Door de komst van vele statushouders en de belangstelling van vele inwoners uit Oost-Europese landen zijn de taallessen in de bibliotheken toegenomen. Het aantal vrijwillige begeleiders stijgt. Nederlands spreken is een belangrijke basis om via opleiding, stage of werk mee te kunnen doen in de samenleving. Samenwerking met Tom in de Buurt Participatieacademie en het werkgeversservicepunt en werk en Inkomen is een belangrijke ontwikkelstap en biedt kansen voor meer doorloop naar een volgende ambitiestap voor laaggeletterden. Natuurlijk Nieuwkoop pleit voor een duidelijke ontwikkellijn voor laaggeletterden en voor inwoners voor wie Nederlands een tweede taal is, waarbij taalontwikkeling en praktijkervaring worden gebundeld en waar leren studeren en zelfreflectie onderdeel van zijn. Vrijwilligheid maar geen vrijblijvendheid. De gemeente speelt hierin een belangrijke rol.

2.7 Zorg en gezondheid

Natuurlijk Nieuwkoop wil goede en betaalbare zorg voor hen die dat nodig hebben. Keuzevrijheid en (financiële) toegankelijkheid zijn noodzakelijke voorwaarden om deel te kunnen nemen aan de maatschappij.

Zorg is een gemeenschappelijke taak voor en van ons allemaal en niet alleen van de overheid. Daarbij hoort een beroep op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van iedereen, ook van ouderen en mensen met een handicap, voor zover zij daartoe in staat zijn. Iets voor elkaar betekenen en elkaar helpen als het nodig is vinden wij een belangrijke waarde. Daarbij gaat het niet alleen om zorg, vooral ook om aandacht, om welzijn en gezondheid. De gemeente moet dat stimuleren door de zorg minder ingewikkeld te maken en dichtbij mensen te organiseren.

Jeugdzorg, WMO en Participatiewet.

Nu 7 jaar na de in 2015 ingezette decentralisatie naar de gemeenten van de taken op gebied van Jeugdzorg, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Participatiewet kan de balans worden opgemaakt hoe de uitvoering gaat. Er zijn stappen gemaakt en de zorg is dichterbij georganiseerd, maar vind nog steeds gefragmenteerd plaats met hoge kosten voor deze zorg. Voor dit onderwerp geldt eigenlijk dezelfde benadering als die van het gezondheidsthema. Ook deze taken vragen een domein overstijgende korte en lange termijnvisie op de kwaliteit van leven van de inwoners. De bijdrage van de samenleving in deze zorg was om de transitie te maken van een verzorgingsstaat naar een participatie samenleving. De conclusie nu is dat deze nog in de kinderschoenen staat. Het is van belang om deze transitie samen met de inwoners verder door te ontwikkelen. Ieder vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheid.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Krachtig doorzetten van de transitie in de zorg: de 3 decentralisaties, samen met inwoners en zorgprofessionals.
- De bescherming van het kind centraal stellen: door goede samenwerking tussen gemeente, CJG, JGT, huisartsen en het onderwijs; door samenwerking van scholen, opvoedingsondersteuning, kinderopvang en jeugdzorg.
- Concentratie van zorg in kernen en wijken met afstemming tussen eerste en tweedelijns zorg. Door wijkteams – in samenwerking met gezondheidscentra - dicht bij de mensen.
- We willen de zorgketen kleinschaliger inrichten met zelf-organiserende wijkteams (en dan ook echt wijkteams) die de klanten kennen en kunnen functioneren met veel minde bureaucratie en overheadkosten.
- Mogelijkheden zoeken tot ontlasting en ondersteuning van mantelzorgers, om de toenemende druk weg te nemen.
- Bekendheid bij mantelzorgers van de mogelijkheden voor ondersteuning vergroten.

- Huiselijk geweld structureel aanpakken door samenwerking met Veilig thuis, het sociaal wijkteam, woningcorporaties, wijkagenten en scholen.
- GGD stimuleren te investeren in preventiebeleid o.a. door voorlichting over gezond gedrag bij de opvoeding, op scholen, in de buurt en in de media.
- Een stimuleringsprogramma voor bewegen voor ouderen en mensen met een beperking.
- Blijvende aandacht voor kortere aanrijtijden van ambulances waar deze niet aan de norm voldoen (Woerdense Verlaat, Meije).
- Een goed dekkend AED netwerk ondersteunen wij, evenals de inzet van de First responders van onze vrijwillige brandweer.
- Mensen die zijn aangewezen op beschermde woonvormen vanwege psychiatrische en psychosociale problematiek komen steeds meer zo zelfstandig mogelijk in onze dorpen wonen. Samen met regiogemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties ontwikkelen we een aanbod aan woonruimte voor deze inwoners waarbij aandacht is voor communicatie en draagvlak bij omwonenden.
- Voldoende zorg en ondersteuning voor deze doelgroep is belangrijk om ook echt beter te kunnen participeren.

BOX: leren van Buurtzorg

Kleine zelfsturende teams bestaande uit (wijk)verpleegkundigen en wijkzickenverzorgenden én een nauwe samenwerking met andere partijen zoals huisartsen, ziekenhuizen en fysiotherapeuten. Dat is het idee achter buurtzorg Nederland. Hierbij gaan de kosten niet naar het management en de administratie, maar wordt er gestreefd naar effectieve oplossingen in kleine en autonome zelfsturende teams. Cliënten hoeven niet meer voor iedere aandoening naar een andere verpleegkundige, maar ontvangen zorg op maat.

Meer informatie via: www.buurtzorgnederland.com, Zie ook: www.buurtdiensten.nl (huishoudelijke hulp); www.buurtzorgjong.nl (jeugdzorg); www.buurtzorghuis.nl (hospice); www.buurtzorgt.nl (psychiatrische zorg thuis); www.buurtzorgpension.nl (tijdelijk verblijf); www.buurtzorgkraam.nl (kraamhulp).

2.8 Zorg en gezondheid voor senioren en chronisch zieken

Wij willen dat ouderen en mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zo lang als mogelijk in hun eigen sociale omgeving kunnen blijven wonen. Gezondheidsbevordering is een belangrijk uitgangspunt. De mogelijkheden van de WMO gebruiken we om zorg en welzijn meer aan elkaar te verbinden. We stimuleren inzet van eigen kracht, netwerk, familie, buurt en eventueel professional. Gezondheidsbevordering is een belangrijk uitgangspunt. Het toenemend aantal thuiswonende mensen met dementie vraagt om een toenemende inzet van de gemeente. Een actieve rol van de gemeente, samen met organisaties en inwoners kunnen ervoor zorgen dat deze mensen veel langer mee kunnen blijven doen in de samenleving. Ouderen blijven langer zelfstandig wonen, vaak met toenemende zorg en een kleiner wordend netwerk. Mede door Corona is eenzaamheid onder inwoners toegenomen. Aandacht voor het versterken van het sociale netwerk, het herkennen van eenzaamheid en een op de persoon gericht aanbod is van belang.

Onze concrete actiepunten zijn:

- We zetten in op een dementievriendelijk Nieuwkoop; we vergroten de kennis en het bewustzijn over hoe te leven met mensen met dementie en werken aan een “lokaal netwerk dementievriendelijk” samen met o.a. lokale organisaties, zorginstellingen, woningcorporaties, ouderenorganisaties.
- Het project “Een tegen eenzaamheid” wordt samen met lokale verenigingen en organisaties voortgezet.
- Extra aandacht voor activiteiten om de gezondheid van ouderen te bevorderen (valpreventiecurssussen, stimuleren van bewegen).

- Samen met het Platform voor Gehandicapten en Senioren Nieuwkoop (PGSN) de behoeften en wensen van gehandicapten en senioren verder realiseren op het gebied van o.a. levensbestendige woningen, toegankelijke woonvormen, toegankelijkheid tot het openbaar vervoer, winkels, openbare gebouwen, publieke voorzieningen en ruimtes – w.o. het gemeenteloket -, wegen en trottoirs.
- Op basis van een algemene schouw in alle kernen over toegankelijkheid en laagdrempeligheid voor senioren met lichamelijke en psychische beperking, maken en realiseren de gemeente, woningstichtingen en andere organisaties een verbeterplan.
- Welzijnsbezoeken zijn een laagdrempelige manier om aandacht te geven, te adviseren, te signaleren, en indien nodig actief hulp in gang te zetten.
- Een budget om vrijwilligerswerk en mantelzorg te stimuleren, coördineren en ondersteunen.
- Bevorderen van kleinschalig openbaar vervoer op maat voor deze doelgroep.
- We stimuleren initiatieven van onderop voor het opzetten van buurtkamers/koffieochtenden in wijk of dorpen.
- Hulp- en ondersteuningsvragen moeten laagdrempelig, liefst dicht bij huis of thuis, gesteld kunnen worden d.m.v. een goede loketfunctie. Duidelijke en begrijpelijke communicatie zowel mondeling als schriftelijk is een must.
- Voor ouderen wordt naar behoefte schriftelijke of gesproken informatie beschikbaar gesteld.
- Stimuleren dat zorgverzekeraar, wijkverpleegkundige, gemeente en ziekenhuizen in samenwerking een preventieprogramma voor gezondheidsbevordering aanbieden.
- We vergroten het aanbod seniorenwoningen/levensloopbestendige woningen.
- We werken aan bewustwording met betrekking tot de mogelijkheden om op latere leeftijd tijdig te verhuizen of de eigen woning aan te passen.

BOX: website dementie vriendelijke gemeente

<http://dementievriendelijke-gemeente.nl/>

BOX: Mienskipssorch

Zorgen voor kwetsbare mensen zodat zij zo lang mogelijk regie over hun eigen leven kunnen houden. Dat is het achterliggende idee van stichting 'Mienskipssorch' (vertaald: gemeenschapszorg). Hiervoor worden de 'meitinker' en de 'freonskipper' ingezet. De meitinker is het eerste aanspreekpunt en komt na een hulpvraag binnen 24 uur op huisbezoek om een oplossing voor de hulpvraag te bedenken. De freonskipper is iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt die vervolgens ingezet wordt voor kleine diensten en structurele activiteiten in de dagopvang. Maatwerk, zelfregie en informele zorg zijn leidende principes bij stichting Mienskipssorch.

BOX: Mantelzorg Maatje

Mantelzorg kan zwaar zijn. Het combineren van zorg met werk en eventueel de opvoeding van kinderen. Daarom hebben mantelzorgers af en toe een steuntje in de rug nodig. De vrijwillige hulpdienst Eindhoven heeft daarvoor het project 'Mantelzorg Maatje' in het leven geroepen. Als maatje draag je niet de zorg voor de hulpbehoevende, maar werk je samen met de mantelzorger aan tijd voor hem/haarzelf om de accu weer op te laden.

Meer informatie via: www.vhd-eindhoven.nl

2.9 Jeugdzorg

Met de meeste kinderen, jongeren en hun families gaat het goed. Maar er zijn ook situaties waarin er sprake is van kleine of grote problemen. Gezinnen en kinderen in die situatie hebben vaak te maken met meerdere vormen van hulp. Een integrale benadering, bij voorkeur in de eigen leefomgeving, op de terreinen Jeugdhulp, WMO, WLZ, Participatiewet en ook het passend onderwijs, is daarbij van groot belang. De nadruk moet verschuiven van

repressie naar preventie.

De jeugdzorg is gedecentraliseerd en vanaf 2015 een verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat is een bijzonder grote en ingrijpende operatie voor gemeenten en regio. Onder het motto 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur biedt dat ook de mogelijkheid om dit complexe veld als transitieproces structureel te veranderen en verbeteren. Dat vraagt van de vele instellingen, de politiek en overheid om zelf mee te veranderen en anders te besturen. Experimenten en proeftuinen door vernieuwingsnetwerken en zelforganiserende teams van professionals zijn daarbij cruciaal, om de kwaliteit van leven te verbeteren tegen lagere kosten. Dat geldt overigens niet alleen voor de jeugdzorg, maar voor alle zorg. Natuurlijk Nieuwkoop blijft dat actief stimuleren. De financiering van de Jeugdhulp schiet vanuit Den Haag vanaf de overheveling naar gemeenten ernstig tekort. De afgelopen jaren heeft de gemeente Nieuwkoop veel extra budget toegevoegd om goede zorg te kunnen waarborgen. Natuurlijk Nieuwkoop wil de komende jaren voldoende middelen blijven reserveren om mogelijke/te verwachten tekorten op te vangen. Zodat het verlenen van goede jeugdhulp gewaarborgd blijft. De transitie in de zorg komt nog onvoldoende van de grond: zorgprofessionals hebben niet voldoende ruimte en capaciteit om te doen wat nodig is, het organisatiemodel werkt gebrekkig, de kosten blijven structureel oplopen en er komen geen inverdieneffecten in zicht, ook op termijn niet. Wij willen het transitieproces versnellen. Mede aan de hand van goede voorbeelden elders willen wij – in overleg met m.n. de professionals – dat verder nagegaan wordt wat ervoor nodig is om bureaucratie en administratieve lasten drastisch te verminderen, om tot goed werkbare teams te komen die die zorg op maat kunnen leveren die nodig is, vanuit de insteek van 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. En daarbij de tools hebben om diagnose – aanpak – resultaat goed te kunnen monitoren en ervan te leren. De resultaten hiervan kunnen helpen om de jeugdhulp, die in 2022 opnieuw wordt aanbesteed op basis van het Koersdocument Zorglandschap, als transitieproces te versnellen. De daarin opgenomen uitgangspunten voor Jeugdhulp, Zorg en ondersteuning, waaronder inzet op vroeg signalering, maatwerk en samenhang in ondersteuning, lokaal tenzij en een herkenbare en laagdrempelige toegang zijn daar een goede basis voor.

Onze concrete actiepunten zijn:

- De financiering van de Jeugdhulp schiet vanuit Den Haag vanaf de overheveling naar gemeenten ernstig tekort. De gemeente heeft afgelopen jaren extra budget toegevoegd. Natuurlijk Nieuwkoop wil de komende jaren voldoende middelen blijven reserveren om mogelijke tekorten op te vangen en het verlenen van goede jeugdhulp blijven waarborgen.
- Opvoeders kunnen met hun knelpunten terecht bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en daar worden ze adequaat en snel geholpen
- Bij vermindering inzet residentiele zorg moet goede ambulante zorg klaar staan om het kind thuis of in een thuis vervangende situatie op te vangen
- De jeugd 18-/18+ moet op de drempel naar volwassenheid zorg op maat krijgen.
- Schooluitval wordt met kracht tegengegaan.
- Verenigingen - ook financieel - stimuleren om jongeren aan zich te binden en gebonden te houden.
- Een duidelijk herkenbaar informatie-, en adviesloket dat ook als doorverwijsinstantie fungeert, waar ouders en (oudere) kinderen, desgewenst anoniem, terecht kunnen, is uitgangspunt voor herkenbare en laagdrempelige toegang. Het CJG moet in het kader van het transitieproces verder ontwikkeld worden om daarin een centrale rol te vervullen.
- Jongerenwerker, wijkagent, CJG en JGT, scholen en gemeente werken samen als preventieteam om knelpunten vroegtijdig te signaleren en op te lossen, die de ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in de weg staan.
- Jongerenbeleid wordt ook met betrokkenheid van de jongeren zelf gemaakt

- Het gebruik van alcohol en drugs door jongeren onder de 18 wordt sterk tegengegaan. Winkeliers en horeca die hier steken laten vallen worden stevig aangepakt.
- Om de zorgtransities te versnellen is structurele aanpak van de versnipperde organisatie, van regelgeving, van dienstverlening en bureaucratie en van langs elkaar heen werkende instellingen in de jeugdzorg gewenst. Daar dienen bij aanbestedingen eisen aan te worden gesteld en dienen professionals in de zorg de ruimte te krijgen om te kunnen doen wat nodig is. Kunnen functioneren in en vanuit echte zelforganiserende teams blijkt daar in de praktijk ideaal voor.
- Experimenteren met 'buurtcentra' voor jeugd van 11 tot 17 jaar, waar zij samen kunnen komen, hun verhaal kwijt kunnen en een gezonde uitlaatklep hebben. Waar ze hulp kunnen krijgen. Waar thema's besproken en cursussen gegeven kunnen worden, en ook naar disco geluisterd kan worden, zodat ze niet op straat hoeven te zwerven.

BOX: Ouderkamers brede school Tilburg

Om ouders te betrekken bij de school zijn in Tilburg zogenaamde ouderkamers opgericht. Dit zijn ruimtes waar ouders van kinderen kennis met elkaar kunnen maken, elkaar kunnen ontmoeten, al dan niet met een gastspreker kunnen praten over onderwerpen die gerelateerd zijn aan opvoeden, of waar ouders gestimuleerd kunnen worden tot inburgeringcursussen en volwasseneneducatie. Tegelijkertijd worden de ouders ingezet voor schoolactiviteiten. Bijvoorbeeld door gezamenlijk toneelkleding te maken.

BOX: Voetbalclub, wijkcentrum en re-integratiebureau in Enschede

In het verleden was er een grote terugtocht van leden uit de voetbalvereniging Richtersbleek en verloederde het sportpark. Tot twee gedreven mensen zeiden: we gaan er de komende tien jaar voor. In de vitale sportvereniging van nu kunnen langdurig werklozen re-integreren door werkervaring op te doen. Zij verzorgen het groenbeheer, maar zorgen er ook voor dat buurtbewoners voor vier Euro in de kantine kunnen eten en elkaar ontmoeten. De universiteit van Twente geeft taalles in de kantine, ROC-stagiaires verzorgen naschoolse opvang en het Jongerenwerk houdt kantoor in het clubhuis. Intussen is het eerst elftal gepromoveerd naar de hoofdklasse, is het sportpark opgeknapt, sporten er veel meer mensen en is het ledental bijna verdubbeld. Langdurig werklozen tanken weer zelfvertrouwen en iedereen is weer trots op de club. Belangrijk onderdeel van het succes is de verenigingsmanager, een betaalde kracht op Hbo-niveau, die actief en inventief contacten en verbindingen legt en nieuwe initiatieven ontplooit. Evenals zorg en onderwijs behoeft ook sport een zekere mate van professionalisering.

Bron: Publieke Pioniers – Simône Huys (red), 2013. Meer informatie via:

www.publiekepioniers.nl

3. Duurzame ontwikkeling: economie, natuurlijke omgeving en ruimte

- 3.0 Onze idealen
- 3.1 Deltaplan voor klimaat en energie
- 3.2 Biodiversiteit, natuur, landschap en recreatie
- 3.3 Groene Hart
- 3.4 Milieu: bodem, water, lucht, hinder en afval
- 3.5 Bouwen en wonen
- 3.6 Landbouw en (glas)tuinbouw
- 3.7 Industriële bedrijvigheid
- 3.8 Mobiliteit, infrastructuur en verkeersveiligheid

3.0 Onze idealen

Natuurlijk Nieuwkoop vindt duurzame ontwikkeling een kernwaarde. Gezien de urgentie, moet die moet veel sterker aan het gemeentelijk beleid ten grondslag komen te liggen. Mensen, bedrijven en ook overheden streven belangen, doelen en voordelen na. Maar daar zitten ook altijd nadelen aan vast, die niet systematisch in beeld worden gebracht. Die voor- en nadelen raken in steeds sneller tempo scheef verdeeld. De nadelen worden vaak afgewenteld op onderdelen van de leefomgeving waar niemand zich eigenaar van voelt zoals milieu, natuur, biodiversiteit en klimaat. Ze komen terecht bij de zwakkeren en kansarmen in de samenleving en bij toekomstige generaties. Daarom heeft duurzame ontwikkeling behalve een economische en ecologische, ook altijd een sociale component. Toenemende ongelijke verdeling van de lusten en lasten en ongelijke kansen op de toegang daartoe tartten sociale verhoudingen, economische structuren, bestuurlijke instituties en publieke waarden.

Steeds meer rapporten wijzen er bovendien op dat onze welvaarts groei in feite al jaren niet positief meer is, wanneer de kosten van afwenteling worden meegerekend. Klimaatverandering en biodiversiteitsverlies gaan daar nog een grote schep bovenop doen. De exponentieel toenemende negatieve effecten daarvan op onze sociale, economische en ecologische systemen zijn evident. Zij ontwrichten samenlevingen en ecosystemen internationaal bij een temperatuurverhoging boven de 1.5 á 2 graden. Bij ongewijzigd beleid stevenen we daarop af. Terecht dat vooral ook jongere generaties zich grote zorgen maken en willen dat we met alle mogelijke inzet het tij proberen te keren. Natuurlijk Nieuwkoop wil dat helpen bevorderen, want we hebben geen tijd meer te verliezen.

Vooruitgang wordt gemeten aan groei van productie en consumptie waar een markt voor is (BBP). Maar de klimaatcrisis dwingt ons om vanuit een breder welvaartsbegrip om te leren denken en een leefbare aarde – sociaal, economisch en ecologisch - als toekomstperspectief en motief van handelen te nemen.

Daarmee betekent duurzame ontwikkeling voor ons dat we in ons economisch handelen met elkaar enerzijds zo goed mogelijk alle levensbehoeften van mensen vervullen en anderzijds de negatieve effecten van ons handelen echt gaan verminderen en minder scheef verdelen. Dus minder afwentelen op anderen, op elders, op de toekomst of op de gemeenschap. Met de voortgaande klimaatverandering wordt dat een steeds urgenter probleem. Het betekent ook dat wij de kwaliteit van onze economisch schaarse, ecologisch kwetsbare en landschappelijk unieke ruimte in het Groene Hart willen handhaven en verbeteren. Om dat te bereiken willen wij dat gemeentelijke plannen niet alleen aan een financiële toets, maar ook aan een gedegen duurzaamheidstoets worden onderworpen. Dat is tevens een generatietoets die beleidsvoorstellen toetst op effecten voor toekomstige generaties en vraagt goede monitoring. De raad heeft ons voorstel daartoe 5 jaar geleden overgenomen, maar dat het heeft in de praktijk nagenoeg nog geen handen en voeten gekregen. Dat moet en kan veel beter.

Duurzame ontwikkeling heeft betrekking op veel terreinen van ons maatschappelijk leven en

van de fysieke leefomgeving. Dat betreft de kwaliteiten van het Groene Hart, inclusief de cultuurhistorische waarde; van biodiversiteit, natuur, landschap en recreatie; van milieu (water, bodem, lucht, hinder) en energie; van bouwen en wonen; van landbouw en (glas)tuinbouw; van industriële bedrijvigheid; van mobiliteit, infrastructuur en verkeersveiligheid. Ontwikkelingen op die terreinen beïnvloeden elkaar. De nieuwe Omgevingswet ziet daarop toe en vereist dan ook een benadering die integraal samenhangend en duurzaam is. Vanuit een door inwoners gedragen uitdagend en richtinggevend toekomstperspectief in 2050. Helaas ontbreekt dat laatste in de in 2021 opgestelde omgevingsvisie. Vanuit de gedachte van een zich ontwikkelende en jaarlijks voortschrijdende meerjaren visie geeft Natuurlijk Nieuwkoop hoge prioriteit aan de uitwerking hiervan in de vorm van een agenderingsproces van co-creatie met alle relevante betrokkenen. Dat perspectief is cruciaal omdat het de basis vormt voor de op te stellen Omgevingsplannen, die in de plaats gaan komen van bestemmingsplannen.

Het bevorderen van duurzame ontwikkeling vraagt nieuwe manieren van organiseren, besturen en beleid maken. Dat vraagt een meer integrale en samenhangende benadering. Zowel van productie-consumptie ketens als van gebiedsfuncties. Die systemen hebben vaak andere grenzen dan de ruimtelijke en bestuurlijke grenzen van de gemeente. Zo is Greenport Aalsmeer het systeem van de sierteelt en is datgene wat in onze gemeente gebeurt daar onderdeel en ook afhankelijk van. Daarom moet veel meer dan nu over onze gemeentegrenzen heen worden gekeken. Daarmee verandert ook de samenstelling van betrokkenen (inwoners, organisaties, instellingen, bedrijven en overheden) bij deze vraagstukken, evenals de werkwijze om te komen tot een gezamenlijke (beleids-)agenda en de manier waarop dat met elkaar het beste kan worden georganiseerd en gerealiseerd. Dat vergt verandering van de gangbare manieren van organiseren en werken van betrokkenen en belanghebbenden, maar ook van de ambtelijke en politieke organisatie. Maatschappelijke transitie vergen ook bestuurlijke en politieke transities!

3.1 Deltaplan voor klimaat en energie

Door hogere concentraties broeikasgassen (m.n. CO₂ en CH₄ (methaan)) warmt de aarde op en worden we steeds meer en steeds heftiger geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering. De klimaatop in Glasgow was daar somber over, zo niet alarmerend: i. de opwarming is nu 1.1 graden en de schade daarvan belooft al in de triljarden per jaar; ii. het streven is onder de 2, liefst 1.5 graden opwarming te blijven, maar het beleid is daartoe niet toereikend; iii. de opwarming en de klimaatverandering blijven zich jaar op jaar veel sneller te voltrekken dan verwacht; iv. met het huidige beleid zitten we op een koers van boven de 2.5 graden opwarming en dat maakt belangrijke delen van de aarde onleefbaar en ontwricht samenlevingen en ecosystemen; v. daarom moeten de doelen van 2030 (halvering broeikasgas uitstoot) en 2050 (uitstoot naar nul) drastisch worden aangescherpt: we zouden in 2040 naar nul uitstoot moeten om beneden de 2 graden te blijven en in 2030 naar nul om beneden de 1.5 graden te blijven.

De urgentie van klimaatbeleid kan nauwelijks duidelijker geschetst worden. Mondiaal is het niet vijf voor, maar vijf over twaalf. Dat kan alleen met elkaar worden aangepakt en betekent dat iedereen daar direct naar vermogen aan bij zou moeten dragen. Ook wij.

Natuurlijk Nieuwkoop pleit ervoor dat we in onze gemeente niet onnodig wachten, maar lokaal/regionaal met een deltaplan voor energietransitie ons deel van de 1.5 graden klimaatdoelen zoveel als mogelijk al voor 2040 proberen te realiseren. Die stip op de horizon kan de transitie aanzienlijk versnellen, door deze rond 2030 in zijn hoogste versnelling te brengen om dat te bereiken.

Wat Natuurlijk Nieuwkoop betreft moet die stip op de horizon een gedragen uitdagend toekomstperspectief worden, als uitgangspunt van de Omgevingsvisie. Daarbij vraagt de vereiste integrale benadering van gebiedsfuncties om een integraal afwegingskader, dat met

spoed in een gedegen participatief proces moet worden ontwikkeld. Daarbij kan worden voortgebouwd op de ervaringen met RES 1.0.

Met elkaar kunnen we veel meer dan we denken, als we het ook willen. Mede omdat de forse maatschappelijke investeringen in mensen, in techniek, in organisatie en in geld die daarvoor nodig zijn (2. á 3 % van het BBP), slechts een klein deel zijn van de te vermijden schade in de toekomst, waar de volgende generatie al veel nadeel van zal ondervinden. En omdat investeren in hernieuwbare energie nu al rendabel is.

Wat dat laatste betreft is lang niet iedereen in de positie om zulke investeringen te doen. Dit betekent dat op korte termijn sterk moet worden ingezet op forse nieuwe financiële en juridische instrumenten (solidariteits- en revolverende fondsen) en nieuwe businessmodellen, die zowel duurzame productie en consumptie – met minder gebruik van grondstoffen en energie – stimuleren, als op slimme efficiënte energiegebiedssystemen voor hernieuwbare energie, die energienetten zo weinig mogelijk extra belasten en instabiliseren.

Om de transitie in 2030 in een versnelling te brengen moeten ook de te verwachten knelpunten in de capaciteit en infrastructuur van het net versneld worden aangepakt, nieuwe technologieën ontwikkeld, technieken toegepast en opgeschaald en moeten forse inspanningen worden geleverd om lokaal te kunnen voldoen aan de snel toenemende vraag naar technisch goed opgeleid personeel.

Voor een deel kunnen we daar in nieuwkoop mee aan de slag. Voor een ander deel zullen we provincie en rijk moeten blijven aanspreken om deze voorwaarden met urgentie te realiseren. Om ze voor 2030 samen te laten vallen en de transitie in een versnelling te brengen.

Natuurlijk Nieuwkoop ziet graag dat we als energiegebruikers in dit gebied gaan samenwerken aan oplossingen, integraal en gebiedsgericht. Wij willen stimuleren dat onze gezamenlijke jaarlijkse gebiedsenergierekening (ongeveer 10 miljoen?) wordt omgebogen naar investeringen in besparing van energie en grondstoffen, in aardgas loze woningen, wijken en gebouwen, in facilitering van elektrisch vervoer en vooral in slimme efficiënte energiesystemen met lokale opwek.

De efficiency van energiesystemen neemt in belangrijke mate toe wanneer 1. opwek en gebruik dicht bij elkaar kunnen worden gebracht en 2. gekozen wordt voor een combinatie van zon en windenergie (optimum ligt bij 50% elk).

Hoe efficiënter we onze energiesystemen maken, hoe groter de mate waarin we energieneutraal kunnen worden. Naarmate dat niet lukt moeten we ons voorzien van elders geproduceerde duurzame energie. Dat is een keuze en onderdeel van de afwegingskaders voor duurzame ontwikkeling van de fysieke leefomgeving (omgevingsvisie en -plannen). Dat geldt ook voor de combinatie van zon en wind. Die breed gedragen keuze voor de periode tot 2030 is al gemaakt: geen grote windturbines in het Groene Hart. Dit betekent meer zonnevelden en meer netcapaciteit met de omgeving, voor toelevering wanneer de zon niet schijnt en terug levering wanneer die wel schijnt. Natuurlijk Nieuwkoop vindt dat in deze fase van de transitie een goede keuze. En hoopt dat dit na 2030 ook zo kan blijven.

Zoals gezegd vinden wij het belangrijk dat bij deze omschakeling de voordelen zoveel mogelijk bij inwoners en bedrijven in het gebied neerslaan, voor ieder toegankelijk en dat de nadelen niet scheef of oneerlijk worden verdeeld (local for local). Dat betekent b.v. dat we de opwek van hernieuwbare energie niet zomaar over willen laten aan grote energiebedrijven en investeerders van buiten die de toegevoegde waarde aan het gebied onttrekken, maar zoveel mogelijk aan lokale coöperaties van inwoners en bedrijven, die werkgelegenheid en toegevoegde waarde aan de lokale gemeenschap ten goede laten komen.

Onze concrete actiepunten zijn:

- De gemeente stelt een deltaplan voor energietransitie op om de uitstoot van broeikasgassen uiterlijk in 2040 naar nul te brengen en daartoe de energietransitie in 2030 in de hoogst mogelijke versnelling te brengen;
- De omgevingsvisie wordt verder uitgewerkt en voorzien van een uitdagend en richtinggevend toekomst perspectief voor de fysieke leefomgeving in het algemeen in 2050, en voor de energietransitie in 2040.
- De daarvoor in 2022 met actieve bewonersparticipatie op te stellen integrale afwegingskaders, inclusief ruimtelijke kwaliteit en impact, zijn daar onderdeel van. Inclusief een duurzaamheidstoets, annex generatietoets die beleidsvoorstellen toetst op effecten voor volgende generaties;
- We willen nog duidelijkere communicatie naar inwoners over energiezuinige maatregelen en subsidieregelingen waar inwoners gebruik van kunnen maken.
- Daarbij hoort goede betrokkenheid van de jongerengeneratie, die terecht betrokken wil zijn bij haar eigen toekomst en de gevolgen van klimaatverandering zoveel mogelijk wil beperken;
- In het kader van local for local stimuleert de gemeente het oprichten en het functioneren van coöperaties van inwoners en bedrijven, die investeren in duurzame energie en in daarmee samenhangende duurzame economische activiteiten in ons gebied, om extra stappen te kunnen zetten op weg naar een energie en CO2-neutrale gemeente;
- De gemeente stimuleert energiebesparing, minder energiegebruik, kleinschalige opwekking in het gebied en stelt eisen aan grootschaliger opwekking zodat de voordelen daarvan voor minimaal 50 % aan het gebied ten goede komen;
- De gemeente stimuleert in regionaal verband onderzoek naar en experimenten met geothermie;
- De gemeente zet sterk in op duurzaam bouwen waarbij alle te plannen nieuwbouw, aardgas loos, minimaal energieneutraal (nul op de meter) en liefst energie producerend is. Dat geldt voor scholen, kantoren, bedrijfsgebouwen, woningen en overheidsgebouwen;
- Bestaande gebouwen en daken worden zoveel mogelijk versneld gerenoveerd, energiearm ingericht, voorzien van zuinige en duurzame energiesystemen die zo mogelijk ook nul op de meter realiseren;
- De gemeente gaat zelf nadrukkelijker het goede voorbeeld geven. Zij stelt zichzelf als koploper op, waar een voorbeeldwerking van uit gaat: door actief te investeren in het milieuvriendelijk, energiezuinig en CO2 neutraal maken van haar eigen activiteiten en eigendommen, waaronder in maximaal duurzaam inkopen van haar producten en diensten;
- Bij aanbestedingen en in bestemmingsplannen (Omgevingsplan) worden energiebesparende en CO2 neutrale maatregelen opgenomen als eis;
- De gemeente stimuleert en faciliteert proactief de verwachte toename van elektrisch vervoer met fiets, auto, openbaar vervoer, wat betreft laden, parkeren, rijden;
- De gemeente stimuleert en faciliteert gebied dekkend haalbaarheidsonderzoek naar slimme, efficiënte energiegebiedssystemen, ook in Greenport Aalsmeer, waar Nieuw Amstel onderdeel van is;
- Zonnevelden op vruchtbare landbouwgrond zoveel mogelijk vermijden;
- Kleine windmolens bij agrarische bedrijven en panelen op hun grote daken kunnen ons landelijk gebied energie producerend maken voor andere delen van de gemeente;
- De gemeente intensificeert promotie- en bewustmakingsprogramma's die de voordelen en mogelijkheden van investeren in energiebesparing en in schone energie laten zien; Een voorbeeld kan zijn een bestaande woning omtoveren in een duurzame modelwoning.
- Het klimaatvraagstuk overstijgt alle deelbelangen en vergt samenwerking tussen bewoners, bedrijven en overheid. Afspraken kunnen vastgelegd worden in een Gebiedsarrangement. Dat biedt vanuit Brussel veel meer ruimte voor lokale oplossingen die het beste passen binnen ons gebied, b.v. vergunningverlening die

dat bevordert.

- De gemeente faciliteert mensen met een te kleine beurs, opdat zij ook mee kunnen profiteren en voorkomt energiearmoede.

3.2 Biodiversiteit, natuur, landschap en recreatie

Behoud en ontwikkeling van een gevarieerde natuur vinden wij belangrijk. Zowel uit oogpunt van biodiversiteit, als om van te genieten en in te recreëren. Biodiversiteit is de basis voor leven op aarde: voor de productie van o.a. voedsel, energie, grondstoffen en nutriënten; voor de regulering van kringlopen en evenwichten met betrekking tot energiestromen, het klimaat en klimaateffecten, in de milieucompartimenten bodem, water en lucht; en voor circulair gebruik van alle stoffen en producten die door de natuur weer worden afgebroken.

Verlies aan biodiversiteit is in Nederland veel sneller en verder gegaan dan in andere (geïndustrialiseerde) landen. Geschat wordt dat er nog 15 % over is.

We zitten in een biodiversiteitscrisis. Het aantal bedreigde diersoorten neemt in hoog tempo toe, miljoenen planten en dieren dreigen uit te sterven. Een van de oorzaken hiervan is de slechte toestand waar de natuur zich in bevindt. Daarom moet de stikstofuitstoot zo snel mogelijk worden gehalveerd (het kabinet wil daar miljarden voor uittrekken) en de natuur meer ruimte krijgen. Wij willen daarom fors blijven investeren in nieuwe natuur en waar mogelijk meer en betere verbindingen leggen tussen agrarische bedrijven en de zorg voor natuur. Dat betekent meer werken met en volgens de wetten van de natuur en daarvan leren (biomimicry en permacultuur).

Natuurlijk Nieuwkoop wil tevens dat de gemeente zich voor het behoud van onze waardevolle landschappen actief inzet door een goede uitvoering van de beheerplannen. De doelstellingen die zijn geformuleerd in de nota waardevolle gezichtsbepalende gebieden zijn een goed uitgangspunt om onze cultuurhistorische waarden veilig te stellen. Wij willen recreatie stimuleren, niet slechts als inkomstenbron, maar vooral ook ter versterking van cultuur en kunst en het daarop gericht toeristisch aanbod.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Om de kwaliteit van de natuur en van de biodiversiteit te versterken wordt voldaan aan de gestelde normen voor stikstofdepositie;
- Onderhouden en versterken van Natuur Netwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en uitvoeren van de doelstellingen van Natura 2000 met onze gebiedspartners, conform het beheerplan;
- Ruygeborg II wordt gerealiseerd;
- Verbeteren van de bruikbaarheid van de Langeraarse plassen als natuur- en recreatiegebied en verdere ontwikkeling van de natte kant van de Paradijsweg;
- Meer openbaar groen en ontstening van wijken, buurten en bedrijventerrein
- Handhaven van ecologische verbindingzones en zo mogelijk uitbreiden;
- Waar mogelijk langs wegen, in wijken, in het agrarisch gebied meer zorg voor natuur om de biodiversiteit verder te herstellen en vergroten;
- Ontwikkel een uitnodigend beleid voor groene burgerinitiatieven. Nodig inwoners en ondernemers uit om groeninitiatieven te ontwikkelen binnen de gegeven en geplande groenstructuren in kernen en op bedrijventerreinen. Zorg voor één loket en ontzorg inwoners wat betreft procedures, vergunningen, financiering;
- Voor elke gekapte boom worden er twee terug geplant
- Om de uitstraling van voormalige boerderijen en agrarisch opstallen te behouden wordt in bestemmingsplannen de mogelijkheid geboden voor bestemmingen als burgerbewoning, respectievelijk zorgboerderij, groepsaccommodatie en kleinschalige milieuvriendelijke bedrijfsvestiging en opslagruimten;
- De gemeente stimuleert en ondersteunt zo nodig verenigingen voor natuureducatie;
- Aanleg en promotie van lokale regionale (elektrische) fietsroutes en wandelpaden;

- Betere en duurzame ontsluiting van het Nieuwkoopse plassen gebied;
- Aanleg van voldoende recreatieve parkeerplaatsen waar gewenst;
- Onderzoek naar een veilige openbare zwemplek + zwemsteiger in Noorden;
- Onderzoek naar kleinschalige verblijfsmogelijkheden;
- Tegengaan van overlast door motorrijders in de Meije en langs de Amstel.

Box: Jannemarie de Jong, lid van het College van Rijksadviseurs:

'De aarde blijkt helemaal niet zo maakbaar; we maken haar met ons gedrag eerder kapot. De eerste signalen daarover bereikten ons al via de Club van Rome in de jaren zeventig, maar door de evidente klimaatverandering, overstromingen, COVID-19 en dierziekten als de Q-koorts komen we er nu achter dat we de natuur helemaal niet naar onze hand kunnen zetten. We zullen dus toe moeten naar een manier waarop we ons leven niet tegen de natuur in inrichten; we moeten juist met de natuur meebewegen.' (Marc Janssens, 6 okt 2021, interview in CDV).

3.3 Groene Hart

Het open landschap, de groene en natuurlijke omgeving, de cultuurhistorische elementen en de relatieve rust zijn unieke waarden en kwaliteiten die het Groene Hart kenmerken. De groene en natuurlijke omgeving biedt goede mogelijkheden om de biodiversiteit en de natuur in het gebied te versterken en recreatieve mogelijkheden te vergroten. Terwijl we er goed kunnen wonen en werken: in de landbouw, glastuinbouw en industrie. Het zijn waarden en functies die wij in samenhang en harmonie willen behouden en versterken. Dat karakteriseert ook de ruimtelijke kwaliteit van dit unieke het gebied.

Daarin passen b.v. geen hoge windturbines. Wij delen de zienswijzen van het College van Rijksadviseur en van de drie Provinciale Adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit om de gewenste combinatie van zon en wind op een grotere schaal te bezien dan het kwetsbare Groene Hart. En hoge windturbines te positioneren in de buurt van grote infrastructuur buiten het Groene Hart.

In het Groene Hart concurreren vele functies en initiatieven om de beperkt beschikbare ruimte. We moeten minder vasthouden aan functiescheiding en mogelijkheden creëren voor multifunctioneel gebruik daarvan. We kunnen ons daarbij laten inspireren door oplossingen uit de natuur, bijvoorbeeld de natuur als stelsel van kringlopen. We moeten af van de gedachte dat de economie en de natuur elkaar altijd bijten en tegengestelde belangen hebben, en veel meer toe naar een kringloopeconomie en multifunctioneel ruimtegebruik.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Met de voortschrijdende ontwikkeling van de Omgevingsvisie ontwikkelen we in participatie met relevante betrokkenen een aansprekend en richtinggevend lange termijn toekomstperspectief op de fysieke leefomgeving voor 2050, waaronder bescherming van de waarden en kwaliteiten van het Groene Hart;
- Daarin passen geen hoge windturbines;
- Efficiënt en kwalitatief optimaal ruimtegebruik op bedrijventerreinen en in glastuinbouwgebieden door de wettelijk verplichte toepassing van de Ladder voor duurzame verstedelijking (ook over onze gemeentegrenzen heen): eerst bestaande ruimte benutten, vervolgens saneren, herstructureren en concentreren, daarna pas nieuwe uitleg;
- Multifunctioneel ruimtegebruik stimuleren en toetsen aan vier criteria: sociale rechtvaardigheid, economische doelmatigheid, ecologische duurzaamheid en culturele identiteit;
- Daar waar te saneren of verplaatsen glas een nieuwe bestemming krijgt, het veenpolderlandschap zoveel mogelijk herstellen;

- Gemeente, inwoners en agrariërs hebben allen mogelijkheden en een rol om problemen, schade en kosten vanwege slappe bodems en bodemdaling te beperken. De gemeente gaat dat stimuleren a.d.h.v. de adviezen van het Platform Slappe Bodem;
- Agrariërs inzetten bij landschapsbeheer en ruimte bieden voor het opzetten van recreatieve en/of andere inpasbare neven activiteiten;
- Bedrijventerreinen, gebouwen en andere bouwwerken, waaronder zonnevelden, worden aan het oog onttrokken door deze vanaf de bouw met groene omzoming in te passen in het landschap;
- Duurzame mobiliteit: meer aandacht voor fiets, openbaar vervoer en toenemend geëlektrificeerd verkeer, inclusief zelfrijdende voertuigen;
- Laag bouwen binnen de bebouwde kom met behoud van het dorpse karakter.
- Bestemmingsplannen (omgevingsplan) moeten worden gehandhaafd met nadruk op aanpak van illegale bebouwing of bewoning;

Box: Jannemarie de Jong, lid van het College van Rijksadviseurs:

'Om initiatieven voor multifunctioneel ruimtegebruik, waaronder ook allerlei plannen van de overheid, te beoordelen, moeten ze aan een aantal criteria voldoen. Dat zijn sociale rechtvaardigheid, economische doelmatigheid, ecologische duurzaamheid en culturele identiteit. Als alleen rijke mensen mooie huizen in het groen kunnen betalen en zo toch een groot deel van de natuur in beslag nemen, is dat niet sociaal rechtvaardig. En het is de vraag of het ook economisch doelmatig is.' (Marc Janssens, 6 okt 2021, interview in CDV).

3.4 Milieu: bodem, water, lucht, hinder en afval

Natuurlijk Nieuwkoop wil een actief milieubeleid. Bodem, water, lucht, geluid, biodiversiteit en klimaat staan te veel onder druk. Daarom moeten regels goed worden gehandhaafd. Maar de bergen afval die wij produceren en weer proberen weg te werken kosten onnodig veel energie en grondstoffen (90% van hetgeen wij maken en gebruiken wordt binnen een jaar afval). Dat kan sterk worden verminderd door preventie vanaf de bron, in de hele levenscyclus van winning van grondstoffen en productie en gebruik van materialen en producten. In een circulaire economie met minder gebruik, duurzamer gebruik, herstel en reparatiemogelijkheden van producten, en recycling van materialen en grondstoffen, is tot 50% minder primaire grondstoffen nodig en resteert aanzienlijk minder afval.

Afvalscheiding en recycling in alle fasen van de levenscyclus van producten blijft belangrijk. Ook van huishoudelijke producten. Het levert zowel waardevolle grondstoffen op, als een behoorlijke bijdrage aan CO₂-reductie. Bij elkaar leveren afvalscheiding, de inzet van duurzame voertuigen en gebruik van duurzame verwerkingsmethodes, een belangrijke bijdrage aan het behalen van onze lokale klimaatdoelstellingen. Circulaire ambachtscentra zijn elders al een begrip geworden in de afvalbranche. Dan bouwen we geen milieustraten meer om afval in te zamelen, maar ambachtscentra om materialen en producten her te gebruiken. Ook in Nieuwkoop willen wij dat de gemeente en afvalbedrijven de samenwerking aangaan met designers, kringloopbedrijven en repaircafés om de circulaire economie te bevorderen.

De afgelopen 2 jaar is de afvalstoffenheffing in veel gemeenten gestegen, terwijl de bewoners vaak steeds beter hun afval zijn gaan scheiden. Daar zijn goede verklaringen voor, zoals dalende opbrengsten en hogere verwerkingskosten. Met de invoering van Diftar willen we deze voordelen verder vergroten en de kostenstijging beperken. Tegenover deze toegenomen kosten staan evenwel de daarmee bereikte en verder te bereiken voordelen voor grondstoffen en klimaat.

Voor een deel liggen de bronnen van milieubelasting en afval binnen de gemeente en kan en moet de gemeente daar beleid voor ontwikkelen. Voor een ander deel liggen die

bronnen buiten onze gemeente en is beleidsafstemming met andere overheden en partijen noodzakelijk. Onze inzet is ook dat gemeentelijk beleid geen aanleiding meer mag zijn tot extra belasting op het milieu, door welke gemeentelijke maatregelen dan ook, tenzij niet te vermijden belasting op een bepaald terrein, tegelijkertijd minstens evenzeer afneemt op andere terreinen.

De gemeente speelt een actieve rol in de beïnvloeding van het beleid rond Schiphol: niet méér, maar minder geluidsoverlast, luchtverontreiniging – waaronder CO₂, fijnstof en (in beperkte mate) stikstof - en veiligheidsrisico's. Omdat er niet eerder technologie beschikbaar zal zijn om dat te verminderen dan na 2030 (volgens CEO-Schiphol), kan dat alleen gerealiseerd worden door minder vliegbewegingen dan in de voor-corona periode. De overlast moet worden gemeten en de regels voor overlast gehandhaafd. Volgens schattingen zou het plafond voor vliegbewegingen dan ongeveer 20 % moeten dalen.

Onze concrete actiepunten zijn:

- De eisen in milieu- en omgevingsvergunningen worden goed gecontroleerd en gehandhaafd;
- Gezamenlijk overleg van lokale milieugroeperingen, inwoners en hun organisaties, bedrijven en gemeente over verdere ontwikkeling en goede uitvoering van het milieubeleid;
- Aanleg milieustation in het plassen gebied in Nieuwkoop;
- Schoon en gezond oppervlaktewater, mede door het realiseren van milieuvriendelijke systemen voor het gescheiden afvoeren van hemel- en rioolwater
- Blijvend stimuleren van duurzaam ondernemen en een circulaire economie waar milieubelasting, grondstoffen- en energiegebruik worden verminderd door kringlopen te sluiten en restproducten in alle fasen van de productiecycclus te verminderen, scheiden en hergebruiken;
- Dat geldt ook voor de consumptiefase: Diftar blijft daaraan bijdragen en initiatieven van Cyclus (Van afval naar grondstof VANG) worden ondersteund;
- We maken daarover afspraken met het afvalverwerkingsbedrijf en maken dat onderdeel van de gemeentelijke inkoopstrategie;
- Er komt een plan van aanpak om zwerfvuil te voorkomen en op te ruimen;
- De geluidsoverlast en luchtverontreiniging van Schiphol moet verminder. Zolang dat technologisch niet kan worden opgelost (voorbij 2030) vereist dat minder vliegbewegingen. Daartoe moet de bestaande regelgeving worden gehandhaafd;
- Onderzoek naar aanpassing vliegroutes;
- Er komen steeds meer klachten over fijnstof overlast en gezondheidsrisico's rond intensieve veehouderijen. De gemeente moet daar scherpere regels voor stellen;
- Dat geldt ook voor houtkachels in woonwijken (m.n. bij windstil weer). De gemeente gaat na hoe overlast voorkomen kan worden.

3.5 Bouwen en wonen

Natuurlijk Nieuwkoop hecht eraan dat woningen (en ook andere gebouwen) duurzaam worden gebouwd: van energiezuinig voor bestaande opstallen tot energieneutraal en energie producerend voor nieuwbouw en met duurzame materialen. Deze investeringen hebben een steeds kortere terugverdientijd en helpen bewoners, de bouwwereld, de werkgelegenheid en daarmee duurzame groei.

Een belangrijke doelstelling van het volkshuisvestingsbeleid vinden wij het bieden van passende huisvesting aan de inwoners van de gemeente. Voor starters (kopers en huurders), doorstromers (van een kleinere naar een grotere woning of van huurwoning naar koopwoning), voor alleenstaanden en voor ouderen die hun huidige woning te groot en te bewerkelijk vinden of om andere redenen naar een appartement willen verhuizen (koop of

huur). Daarbij vinden wij het essentieel de prijzen betaalbaar te houden en te zorgen voor voldoende sociale woningbouw.

Onze rijksoverheid doet er werkelijk alles aan om ervoor te zorgen dat er geen betaalbare woningen meer beschikbaar zijn. Dat kunnen we als gemeente alleen niet oplossen.

De vraag naar woningen is enorm en de prijzen stijgen de laatste jaren sterk. Nog geen 10 jaar geleden was dat anders. Er moet meer rekening worden gehouden met andere scenario's in de woningbehoefte.

Steeds meer is ook de stikstofuitstoot bij de bouw maar ook bij het gebruik van gebouwen van invloed op het tempo waarin en op wat er gebouwd kan worden. Zeker in een gemeente die natuurgebieden binnen zijn grenzen heeft.

Kaders:

- Prioriteit voor huisvesting van starters, alleenstaanden, doorstromers en ouderen; Wij willen 35% sociale huur, 15% midden huur (tot 1000 euro), 10% goedkope koop (tot 250.000 euro), 15% tot de grens van de Nationale Hypotheekgarantie, 376.300 euro in 2022), 25% vrije koopsectorkoop.
- Voldoende (35 %) betaalbare sociale huurwoningen (grens 752 euro), waarvan een voldoende aandeel voor minder draagkrachtigen en starters (de zgn. aftoppingsgrens, 2021 max. 632 euro);
- Grotere inzet op de realisatie van midden huurwoningen (tot 1000 euro) voor inwoners die niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning en voor wie de koop van een woning – nog - niet mogelijk is.
- Efficiënt en kwalitatief optimaal ruimtegebruik binnen de bebouwde kom, die tevens leidt tot kwaliteitsverbetering van de woonomgeving; (acties: sociaal veilig, klimaat adaptief, leefruimte jeugd)
- Onderbrengen van de ongeveer 550 Vestiawoningen in voormalig Liemeer bij de in Nieuwkoop werkzame corporaties WDA en WSN of in een nieuw op te richten corporatie.
- Ontwikkelen van een visie en scenario's om de ontwikkeling van bouwprogramma's en voorzieningen te sturen. Daarbij uitgaan van een evenwichtige leeftijdsopbouw als toekomstperspectief en zorgen dat voorzieningen en woningaanbod daarop aansluiten.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Bij nieuwbouw inzetten op 35% sociale huur, 15% midden huur, 10% goedkope koop, 15% tot grens Nationale Hypotheekgarantie en de rest vrije sector.
- Inzet van middelen uit het woonfonds alleen voor huurwoningen.
- Verkorten van de wachttijd met 2 jaar van 7 naar 5 jaar en daarmee van de zoektijd (2021: 27 maanden) voor woningzoekenden die afhankelijk zijn van de sociale huurmarkt door prestatieafspraken hierover met de woningcorporaties;
- Meer goedkopere en betaalbare koopwoningen voor starters m.b.v. aan te passen startersregelingen.
- Maximaal aan eigen inwoners toewijzen van woningen bij nieuwbouw of vrijkomen van woningen.
- Per kern bekijken hoe een goede verdeling van woningen over de categorieën (sociale) huur en koop te realiseren is. Niet alle kernen hebben eenzelfde behoefte.
- Senioren verleiden voor overstap naar kleiner wonen.
- Scheefwoners in sociale huurwoningen (ongeveer 20%) verleiden om ruimte te maken (voorrang bij nieuwbouw e.d.).

- Ontwikkelen van specifieke woonconcepten voor ouderen ("knarren hof")
- Meer aandacht voor alternatieve woonvormen.
- Uitwerking van de mogelijkheden om woningen op erfpachtgronden te bouwen. Daardoor blijft het grondaandeel in de verkoopprijs beheersbaarder over een langere periode.
- Onderzoek naar bruikbaarheid van het bouwstroomverband om sneller en goedkoper woningbouw te realiseren (pilot Eindhoven en Haaglanden).
- Goede en tijdige voorlichting aan ontwikkelaars over de stikstof en natuurbeschermingsaspecten bij de bouw van woningen.
- Gericht ontwikkelen van plannen en aanpassen van omgevingsplanregels om leegkomende karakteristieke oude gebouwen geschikt te maken voor bewoning; hetzelfde geldt voor andere leegstaande gebouwen zoals agrarische bedrijven en kantoren
- Efficiënt en kwalitatief optimaal ruimtegebruik binnen de bebouwde kom, die tevens leidt tot kwaliteitsverbetering van de woonomgeving;
- Zoveel mogelijk bouwen binnen en aansluitend op Bestaand Stads en Dorpsgebied: toepassen ladder duurzame verstedelijking en voldoende groen in de wijken.
- Verduurzaming van sociale huurwoningen heeft hoge prioriteit.
- Hogere bouw vereist een goede afweging en inpassing in een wijk/omgeving. In principe niet hoger dan 4 bouwlagen.
- Duurzaam bouwen van woningen, overheidsgebouwen en scholen en dit ook bevorderen bij bedrijfsgebouwen. Daar hoort bij dat ze optimaal worden geconstrueerd en gesitueerd voor toepassing van duurzame energievoorziening. De gemeente stelt daartoe randvoorwaarden en eisen op voor architecten en ontwikkelaars
- Bouw van mantelzorg woningen stimuleren
- Bij nieuwbouwprojecten worden goede bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met functiebeperkingen tijdig geregeld;
- Zorgen voor zoveel mogelijk groen om huis en in de wijk en voldoende parkeermogelijkheden. Parkeerproblemen van oude wijken dienen te worden opgelost. (bv. door waar mogelijk extra parkeerplaatsen aan te leggen tussen de oude wijk en de nieuw te bouwen wijk);
- Teneinde verstening van (nieuwe) wijken tegen te gaan en vergroening te vergroten zal er voor iedere vierkante meter bebouwing/verharding een relevant deel openbaar groen worden gerealiseerd.
- Er moet beleid komen voor het kappen van bomen in groene wijken: gefaseerd kappen moet uitgangspunt zijn om zoveel mogelijk CO2 vast te houden, zonne-energie te optimaliseren en dat een groene wijken niet ineens veranderen in een kale gebieden/wijk
- Bewoners zelf bij laten dragen aan de vormgeving en onderhoud van hun omgeving; wijkbudgetten kunnen daarvoor ingezet worden;
- In het kader van de klimaatadaptatie stimuleren van de realisatie van groene daken op woningen en andere gebouwen
- Bij het ontwikkelen van nieuwe locaties en wijken **vooraf** aandacht besteden aan de (on)mogelijkheden en daarmee de overlast van sloop-, bouw- en vrachtverkeer en dit afstemmen met de omwonenden (nulmetingen, schadeprotocol).
- Het permanent wonen op de bungalowparken wordt mogelijk gemaakt.
- Als vervolg op de goede projecten Buytewech Noord en Centrumplan Nieuwveen worden inwoners bij het ontwikkelen van plannen intensief betrokken.
- Heroverwegen van een vorm van welstand, waarbij ervoor gezorgd wordt dat niet alleen het bouwbesluit en het bestemmingsplan/omgevingsplan bepalend

zijn (te vaak gebeurt het dat er bouwwerken verschijnen die grote overlast veroorzaken voor direct omwonenden).

- Mogelijkheden verruimen van vraaggericht bouwen, waaronder zelfbouw en (collectief) particulier opdrachtgeverschap (zie ook Landelijk Expertteam Woningbouw).
- We doen geen concessies op het gebied van de kwaliteit van te bouwen woningen (lift, balkon, berging e.d.) en op vierkante meters.
- Regionale coördinatie van het woonbeleid voor arbeidsmigranten. Onderzoeken of daar locaties voor kunnen worden ontwikkeld die doorstroming in reguliere woningen bevorderen.
- We onderzoeken mogelijkheden om arbeidsmigranten op het eigen terrein van de werkgevers te huisvesten waarbij er afspraken gemaakt worden over huurbescherming voor deze arbeidskrachten.
- Zolang onhoudbare situaties in AZC's bestaan omdat statushouders niet uit kunnen stromen, royaler meewerken aan huisvesting voor statushouders.
- Beter nadenken over wat we allemaal met omgevingsplannen en vergunningen teweegbrengen (bv. locatie INTRATUIN Ter Aar).

BOX Buurtwerk in ruil voor een woning

Dit is één van de projecten van de Academie van de Stad. Als sociale ondernemer wil de Academie van de Stad studenten laten bijdragen aan maatschappelijke projecten. In ruil voor het opzetten en uitvoeren van projecten in bepaalde wijken mogen studenten gratis in de betreffende wijk wonen. De studenten fungeren tegelijkertijd als voorbeeld voor alle andere jongeren in de wijk. De stedelijke vernieuwing en de nieuwe levendigheid in de wijk zorgen voor een win-win situatie.

Meer informatie via: www.academievandestad.nl

BOX Samen is het een Makkie

In de Amsterdamse Indische Buurt wordt hulp aangeboden in ruil voor Makkies. Je voert kleine werkzaamheden uit in de buurt, bijvoorbeeld door te koken voor daklozen, te helpen in een binnentuin of op bezoek te gaan bij mensen in het verzorgingstehuis. In ruil hiervoor krijg je Makkies. De Makkies zijn vervolgens te gebruiken voor diensten, producten of korting op producten in dezelfde buurt. Ze geven bijvoorbeeld toegang tot het zwembad, de bioscoop of de sportschool. Op deze manier gaan kleine organisaties en bedrijven in de wijk niet failliet en heeft iedereen in de wijk de mogelijkheid om deel te nemen aan leuke activiteiten in de wijk.

3.6 Landbouw en (glas)tuinbouw

Natuurlijk Nieuwkoop wil een duurzame land- en (glas)tuinbouw die economisch efficiënt, ecologisch verantwoord, sociaal aanvaardbaar en toekomstbestendig is. Dat is een kringlooplandbouw die kwalitatief hoogwaardige producten produceert met zo min mogelijk grondstoffengebruik, productieverliezen en afval. En met zo min mogelijk energiegebruik en uitstoot van broeikasgassen en stikstof.

Dat is ook de uitgewerkte gedachte van het ministerie van LNV in de 'Visie Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en verbonden', als de stip op de horizon voor een meer duurzame toekomst van landbouw, natuur en visserij.

We staan voor de uitdaging om gezond voedsel te produceren op een manier die past bij de ondernemer, de gezondheid van mensen, het klimaat, de natuur en dierenwelzijn. Er is een brede maatschappelijke beweging ontstaan die wil meedoen en die hun ideeën en praktijken willen delen om anderen te inspireren. Dat wil het ministerie stimuleren en ondersteunen. De gemeente kan daarbij aansluiten, waar gesignaleerd wordt dat de bodem uitgeput raakt, de biodiversiteit afneemt en er ook een opgave ligt vanuit het Klimaatakkoord.

Bij kringlooplandbouw komt zo min mogelijk afval vrij, is de uitstoot van schadelijke stoffen zo klein mogelijk en worden grondstoffen en eindproducten met zo min mogelijk verliezen benut. De visie 'Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden' vormt de stip op de horizon voor een meer duurzame toekomst van landbouw, natuur en visserij.

Dit draagt bij aan een sterkere positie van de boer, meer waardering voor voedsel en gezondheid, meer samenwerking tussen natuur en landbouw en een duurzamere productie.

De prijzen van producten in de land en tuinbouw zijn de laatste halve eeuw nagenoeg hetzelfde gebleven. Die druk op de prijzen heeft geleid tot intensivering, schaalvergroting, lage inkomens van ondernemers en afwenteling van nadelen op milieu, natuur en biodiversiteit. Omdat daar geen prijs voor is. Voorwaarde voor kringlooplandbouw en verduurzaming is milieu en natuur in de prijzen worden verrekend en ondernemers daar ook een vergoeding voor krijgen.

De landbouw in het veenweidegebied van het Groene Hart heeft te maken met beperkingen die de bedrijfsvoering minder efficiënt maken. Met name omdat we terecht functies in stand willen houden waar geen markt voor is, zoals natuur, biodiversiteit, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Brussel, rijk en provincie moeten voldoende maatregelen treffen om dat te compenseren en intensiveren. De gemeente kan helpen daar druk op uit te oefenen.

De glastuinbouw in onze gemeente is onderdeel van Greenport Aalsmeer als samenhangend keten- en ruimtelijk systeem. Duurzame ontwikkeling van glastuinbouw in onze gemeente heeft daardoor alleen kans van slagen in samenhang met en in de context van duurzame ontwikkeling van de Greenport en door samenwerking van alle stakeholders. Greenport Aalsmeer streeft naar een transitie duurzame glastuinbouw. Wij willen dat onze gemeente daar proactief aan deelneemt in het belang van de tuinbouw in onze gemeente en geen maatregelen gaat treffen uit vermeend korte termijn eigenbelang, omdat dit de kracht van die samenwerking naar duurzame ontwikkeling ondermijnt.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Proactief participeren in en stimuleren van de transitie duurzame glastuinbouw Greenport Aalsmeer, inclusief toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking (eerst beschikbare ruimte gebruiken, saneren, herstructureren, concentreren, voordat nieuwe uitleg aan de orde is);
- Nieuwe grootschalige kassencomplexen voor sierteelt zijn niet nodig in Nieuwkoop en niet verenigbaar met duurzame ontwikkeling van een toekomstgerichte en concurrerende Greenport Aalsmeer, noch met het bijzondere karakter en duurzame gebiedsontwikkeling in het Groene Hart;
- Nieuw Amstel Oost wordt niet benut voor de glastuinbouw;
- Nieuwe grootschalige kassencomplexen voor groenteteelt zijn niet eigen aan het Greenport systeem voor sierteelt en doen een onevenredig en onnodig beslag op de beschikbare ruimte voor de sierteelt in Nieuwkoop;
- Gemeente en Greenport werken nauw samen om met ondernemers en provincie tot verandering te komen, om prioritaire transformatie- en herstructureringsopgaven te stimuleren en versnellen;
- Met betrokkenen evalueren hoe sanering van verspreid liggende verouderde en

vervallen kassen verder kan worden bevorderd en zo mogelijk nieuwe instrumenten inzetten. Daarbij het landschap herstellen;

- Agrariërs in het Groene Hart stimuleren tot kringlooplandbouw over te gaan, om hun bedrijfsvoering duurzamer te blijven maken; ook in de vorm van extensieve grondgebonden veehouderij. Daarin passen geen megastallen;
- Ruimte creëren voor agrariërs om extra inkomsten te verkrijgen uit passende nevenactiviteiten;
- Gemeente, inwoners en agrariërs hebben allen mogelijkheden en een rol om problemen, schade en kosten vanwege slappe bodems en bodemdaling te beperken. De gemeente gaat dat stimuleren a.d.h.v. de adviezen van het Platform Slappe Bodem;
- Zonnevelden op vruchtbare landbouwgrond zoveel mogelijk vermijden;
- Kleine windmolens bij agrarische bedrijven en panelen op hun grote daken kunnen ons landelijk gebied energie producerend maken voor andere delen van de gemeente.

3.7 Industriële bedrijvigheid

Natuurlijk Nieuwkoop kiest ervoor om geleidelijk onze industriële bedrijvigheid zoveel mogelijk op de bestaande drie grote centrale terreinen in Nieuwkoop, Nieuwveen en Ter Aar te concentreren en deze terreinen daartoe te herstructureren. We willen die meer geschikt maken voor lokaal gebonden, daar al gevestigde en elders nog uit te plaatsen, hoogwaardige en duurzame bedrijvigheid. Dat vraagt ook verduurzaming van deze bedrijfsterreinen. Zo kunnen we ook meer ruimte geven aan milieu, landschappelijke waarden en woon- en leefomgeving.

Daarbij is voor ons de lokale ladder voor duurzame ontwikkeling van bedrijventerreinen van belang: eerst beschikbare ruimte gebruiken, saneren en herstructureren. Als daaraan voldaan wordt kan ook verder gesproken worden over de vraag of verdere uitbreiding van het areaal gewenst is – en daarmee van het aantrekken van werknemers, van woningen, van voorzieningen en van mobiliteit. Ook met de provincie, die vooralsnog tegen uitbreiding van bedrijventerreinen in het Groene Hart is.

Natuurlijk Nieuwkoop is tegen vestiging van grootschalige gebouwen voor logistiek en distributie in het Groene Hart en in onze gemeente, zoals data- en distributiecentra.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Wij willen de uitbreiding van bedrijventerreinen binnen de gemeente conform de lokale ladder van duurzame ontwikkeling beoordelen: eerst open ruimtes invullen, saneren en herstructureren, om vervolgens nut en noodzaak van extra bedrijventerreinen te agenderen.
- Er moet werk gemaakt moet worden van een goede en groene landschappelijke inpassing van de terreinen.
- Voor nieuwe bedrijfspanden kan van de initiatiefnemer geëist worden oude te slopen als dit zou leiden tot nieuwe leegstand;
- Herstructureren van bestaande bedrijventerreinen en ruimte creëren voor starters en voor uit de kernen en linten te plaatsen bedrijvigheid;
- Wij maken het voor starters makkelijker om een bedrijf aan huis te beginnen;
- Geen nieuwe en ook geen uitbreiding van bestaande bedrijvigheid die niet past in of bijdraagt aan duurzame ontwikkeling in het Groene Hart, maar uitplaatsen naar goed ontsloten moderne terreinen in Alphen, Leiden, Bodegraven of Woerden;
- In en met onze regio ontwikkelen we een strategie om duurzame bouw met natuurlijke materialen te stimuleren, circulair en klimaatbestendig. We maken afspraken met bouwondernemers en woningcorporaties. Isolatieprogramma's en duurzame energie maken daar deel van uit;
- De planning van werkzaamheden aan ondergrondse leidingen en buizen wordt door

de verschillende eigenaren goed afgestemd om de frequentie daarvan te verminderen en hinder voor de omgeving te beperken;

- Gezien de maatschappelijke betekenis van en de toenemende behoefte aan steeds intensiever gebruik van digitale informatie (internet, Wifi, digitale diensten), wordt het project om de hele gemeente van glasvezel te voorzien met voortvarendheid verder uitgevoerd en afgerond;
- Stimuleren van hoogwaardige, kennisintensieve bedrijvigheid met hoge toegevoegde waarde;
- Lokale ondernemers, startups en zzp'ers betrekken bij aanbestedingen;
- Wij willen nauwe samenwerking in onze regio tussen onderwijs- en andere instellingen, overheden en bedrijven, om de discrepantie op de arbeidsmarkt tussen werkloosheid enerzijds en het tekort aan mensen, zoals in de zorg, de bouw, het onderwijs en de energietransitie, anderzijds, op te lossen;
- Wij ondersteunen in dat verband de activiteiten van de Groene Hart Academie en het Techniekhuis om versneld meer mensen op te leiden voor beroepen waar zo grote vraag naar is;
- Wij stimuleren samenwerking tussen o.a. ondernemend Nieuwkoop, waaronder Het Actieve Groene Hart en DON, om bedrijvigheid en economie duurzaam te blijven versterken;
- Geen vestiging van grootschalige gebouwen zoals data- en distributiecentra.

3.8 Mobiliteit, infrastructuur en verkeersveiligheid

Goede bereikbaarheid, veilig verkeer, toegankelijk openbaar vervoer en vermindering van milieubelasting, waaronder CO₂emissies, zijn voor Natuurlijk Nieuwkoop belangrijke aspecten van duurzame mobiliteit.

Natuurlijk Nieuwkoop vindt een kwalitatief goed wegennet, dat optimaal wordt benut, dat zorgt voor een goede doorstroming en goed openbaar vervoer, dat voor de verschillende verkeersstromen en -deelnemers toegankelijk en veilig is, essentieel voor de sociale en economische dynamiek in onze gemeente en regio.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Uitvoering van de Regionale Strategie Mobiliteit Holland Rijnland, w.o. een goed openbaar vervoer verbinding Alphen – Nieuwkoop – Uithoorn;
- Onderzoek naar oplossing van de verkeerscongestie rond de Aardamse brug
- Verkeersbeleid wordt in goed overleg met betrokken partijen en inwoners ontwikkeld;
- Verbeteren van openbaar vervoer, van zowel de diensten als frequenties;
- Bij wijzigingen in routes, haltes en frequenties van het openbaar vervoer, worden bewoners betrokken;
- Verbeteren van de diensten van de Regiotaxi;
- Verbeteren openbaar vervoer Woerdense Verlaat richting Mijdrecht en Breukelen,
- Belangrijke (bovenlokale) voorzieningen zoals ziekenhuizen, specialistische hulp, nooddiensten (brandweer-politie-ambulances), gemeenteloketten etc. willen wij ook goed bereikbaar laten zijn/worden met openbaar vervoer of regiotaxi;
- De tijdslimiet van nooddiensten moet tenminste worden gehaald, ook in Woerdense Verlaat;
- Het beleid voor uitbreiding van het aantal oplaadpunten wordt intensief vervolgd, om het gebruik van elektrische auto's en andere vervoermiddelen te stimuleren. De gemeente blijft het goede voorbeeld geven door bij vervanging over te gaan naar elektrificering van haar wagen- en machinepark park en gebruik van elektrische deelauto's voor haar eigen personeel te stimuleren;
- Bij aanbesteding van openbare werken wordt elektrificering van het materieel als criterium meegenomen;

- Onderzoek naar de wenselijke infrastructuur aanpassingen, die massale toename van elektrisch vervoer (ook fiets), met name ook zelfrijdend, vereist.
- De eisen die de kwetsbaarheid en leefbaarheid van het Groene Hart stellen maken de aanleg van nieuwe (provinciale) wegen door en rondom onze gemeente op voorhand niet gewenst; bovendien leidt dat tot een verkeer aanzuigende werking en biedt dat geen oplossing;
- Onderzoek naar oplossingen voor de verkeersintensiteit op de Zierendeweg – Nieuwkoop wordt voortgezet;
- Bij structureel toenemende en te hoge mobiliteit worden eerst zoveel mogelijk de oorzaken daarvan weggenomen en vervolgens naar spreidingsmogelijkheden gezocht, voordat wijziging van de infrastructuur aan de orde is;
- Bij grootschalige openbare werken (bijvoorbeeld als wegen worden afgesloten) vinden wij bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie belangrijke toetsingscriteria zodat ondernemers en inwoners niet onnodig worden gehinderd;
- Doorgaand sluipverkeer zoveel mogelijk weren uit kernen en over provinciale wegen geleiden;
- Daar waar verbodsborden geplaatst worden (personenauto's/ vrachtauto's e.d.) dienen aanwonenden en bezorgers ontzien te worden, door aan te geven dat die categorieën uitgezonderd zijn. Bovendien moet dan beter gehandhaafd worden;
- Goede laad-en losvoorzieningen op belangrijke recreatiepunten;
- Integrale afweging van de verkeersveiligheid bij de (her-)inrichting van wijken; zonder dat dit ten koste gaat van speelruimte, kunst en groen, worden parkeerproblemen in wijken opgelost door beter ruimtegebruik in de hele wijk;
- Snelheidsbeperking van 30 km bij kruisingen van voet- en fietspaden en in onveilige woonwijken van onze 13 kernen; alle woonwijken worden 30-kilometer gebied.
- Om de verkeersveiligheid rond scholen te verbeteren, overleggen schoolbesturen, ouders en gemeente over de wijze waarop veilige fietsroutes naar en autovrije zones rond de scholen worden gerealiseerd. Dat kan tevens het gebruik van de fiets bevorderen;
- Verdere scheiding van langzaam en ander verkeer vooral waar schoolroutes in het geding zijn;
- De gemeente zorgt voor voldoende parkeerplaatsen voor houders van gehandicapten parkeerkaarten in winkelgebieden, bij sportcentra en culturele instellingen en alle andere plaatsen waar veel bezoekers komen;
- Verlagen van de maximumsnelheid tussen de dertien kernen tot 60 km per uur, om de veiligheid voor aanwonenden te verhogen;
- Uitbreiden van het netwerk van fietsroutes tussen de 13 kernen om de mobiliteit per fiets te vergroten;
- De gemeente faciliteert het gebruik van elektrische deelscooters.

4. Dertien vitale en leefbare kernen

- 4.0 Onze idealen
- 4.1 De Meije
- 4.2 Korteraar
- 4.3 Langeraar
- 4.4 Nieuwkoop
- 4.5 Nieuwveen
- 4.6 Noordeinde
- 4.7 Noorden, Noordse Dorp en Noordse Buurt
- 4.8 Papenveer
- 4.9 Ter Aar
- 4.10 Vrouwenakker
- 4.11 Woerdense Verlaat
- 4.12 Zevenhoven

4.0 Onze idealen

Natuurlijk Nieuwkoop wil zich richten op de leefbaarheid in onze 13 kernen. Een gezamenlijk geformuleerde dorps- of toekomstvisie voor de verschillende kernen moet daarvoor het uitgangspunt zijn. De uitwerking van de maatschappelijke en ruimtelijke structuurvisies – die nu vervangen worden door de Omgevingsvisie - zijn daarbij leidend. Het belang van het betrekken van onze inwoners daarbij is voor ons vanzelfsprekend. Vooral op de volgende punten zullen wij onze inspanning en aandacht richten:

- Betere communicatie met inwoners, niet alleen over incidenten en problemen, ook over gewenste ontwikkelingen, gemeentelijke plannen en -beleid.
- Versterking van mantelzorg, vrijwilligerswerk en burenhulp
- Faciliteren van activiteiten voor meer deelname door ouderen, volwassenen en jongeren aan het sociale leven van onze kernen. Het succesvol project Huiskamerbijeenkomst is daar een voorbeeld van;
- Mensen met minder kansen moeten aan de samenleving kunnen (blijven) deelnemen;
- Voldoende zorg- en welzijnsvoorzieningen;
- Stimuleren van het multifunctioneel gebruik van accommodaties;
- Voldoende ruimte voor wonen, parkeren, spelen, ontmoeten en ontspannen;
- De verkeersveiligheid en sociale veiligheid moet overal optimaal geregeld zijn;
- Een stevige en consequente aanpak van overlast;
- Wij willen wijkbudgetten vastleggen, bijvoorbeeld voor wijkinrichting;
- Minimaal handhaven van de huidige openbaar vervoer voorzieningen; waar mogelijk ondersteund door buurt- en of belbussen.
- Voorwaarden proberen te scheppen voor een passend diensten- en winkelaanbod, ook in de kleinere kernen;
- Behoud van ons dorpse karakter en cultuurhistorische elementen;
- Bescherming van unieke ecologische en landschappelijke waarden in het Groene Hart;
- Op een verantwoorde wijze (duurzaam en toekomstbestendig) met het milieu, energie, ruimtelijke inrichting en economische activiteiten omgaan.
- Een snelle internetverbinding is een must voor inwoners én bedrijven. Het project Snel Internet Buitengebied wordt op korte termijn afgerond.
- Binnen de kernen kunnen honden met begeleiders gebruik maken van de wandelvoorzieningen en voetgangersgebieden, maar wel aangelijnd en met ruimplicht; de gemeente zorgt dat er in elke kern in elk geval uitlaatgebiedjes worden aangewezen, waar honden los mogen lopen.

Onze concrete actiepunten per kern zijn:

4.1 De Meije

- Wij vinden het belangrijk het landelijke karakter van De Meije te behouden (beperking van toeristisch gemotoriseerd verkeer)
- We willen een evaluatie van de proef 'Beperking van toegankelijkheid van motoren' in de weekenden in de zomerperiode. Op basis van de uitkomsten willen we maatregelen treffen.
- Wij willen ons inzetten voor het behoud en de bevordering van een economisch en ecologisch verantwoorde agrarische functie
- De stikstofproblematiek van de Meije (graslanden) moet actief op de agenda gezet en opgelost worden.
- Een stringente bewaking van de in goed overleg met belanghebbenden vastgelegde afspraken rond Natura 2000 en het herzien van het beheerplan zijn voor ons belangrijk
- Kortere aanrijtijden van ambulances waar deze niet aan de norm voldoen
- Voor nieuw gebruik van de watertoren in de Meije samen met omgeving en betrokken partijen een planontwikkelingen (hotel, toeristische attractie, cultureel erfgoed functie)
- Ondersteuning van de buurtbus in De Meije
- Ontwikkelen van een doorsteek vanuit De Meije naar de Noordeinderplas.
- Wij willen het Oudhoornsepad weer heropenen en toegankelijk maken.
- Uitbreiden van het aantal fiets afstappunten en recreatieplekken langs de rivier De Meije.

4.2 Korteraar

- Een belangrijk aandachtspunt voor ons is de zorg voor een goede leefomgeving langs de Korteraarseweg en de stankoverlast van intensieve veeteelt daar op een acceptabel niveau brengen en houden
- We willen de verkeersveiligheid samen met inwoners aanpakken, aandachtspunten daarbij zijn te hard rijden, landbouwverkeer en sluijverkeer richting Aarlanderveen.
- De Hoekse Aarkade, aan het begin van de Korteraarseweg, heeft geen goede parkeerplaats voor bewoners Hoekse Aarkade. Bekeken moet worden of hier oplossingen voor zijn en wie voor de uitwerking zorg kan dragen.
- Een honden-uitlaatplek en kleine speelplaats voor kinderen wordt gemist. Mogelijkheden zijn zeer beperkt maar het is belangrijk te bekijken wat wél kan.

Aandachtspunt:

- Korteraar en Ter Aar hebben met de dorpsraad "Het Vosje" een goed werkend en enthousiast netwerk dat intensief betrokken moet worden bij de ontwikkelingen in deze kernen. Goede ondersteuning van en samenwerking met de gemeente is belangrijk.

4.3 Langeraar

- De Langeraarweg-Noord kan na de realisatie van Vivero en het Landgoed op dezelfde wijze als de eerder gereconstrueerde Langeraarweg worden gereconstrueerd. Evenals het zuidelijke deel voor de grote brug. Bewoners betrekken en ondersteunen in hun plannen voor verbetering van de inrichting van dat deel van de weg vinden wij een must.

- Op dit moment is verplaatsing van de bedrijven op het bedrijventerreintje in Langeraar t.b.v. het realiseren van een aantal woningen op die plek nog niet haalbaar. Vinger aan de pols houden en verplaatsing blijven stimuleren!
- Het parkeren in de oudere wijken blijft een probleem. Het is belangrijk dat samen met bewoners knelpunten en oplossingen bekeken en opgepakt worden.
- Wij willen dat bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk aansluitend aan een oude wijk onderzocht wordt of grond kan worden vrijgemaakt voor extra parkeerplaatsen.
- De nieuwe school, Kind Centrum De Poel, wordt gebouwd op de huidige schoollocatie in combinatie met wonen. Een stedenbouwkundig kader wordt opgesteld met inbreng van de dorpsraad, omwonenden en inwoners. Belangrijke aandachtspunten zijn: verkeer, bereikbaarheid, parkeren, veilige fiets- en looproutes en een ruime groene buiten-speelruimte.
- Wij vinden het belangrijk om in goed overleg met belanghebbenden de samenwerking tussen de verschillende vormen van jongerenwerk te stimuleren en de mogelijkheden van het Altior sportcomplex en de sportverenigingen daarbij te betrekken.
- Het gedeelte tussen de Grote en de Kleine brug kent veel verwaarloosde plekken waar in samenwerking met de eigenaren moet worden gezocht naar passende oplossingen.

Aandachtspunten:

- Een belangrijk aandachtspunt voor ons is de zorg voor een gezonde leefomgeving en het vermijden van mogelijk negatieve gevolgen als gevolg van stank- en fijnstofoverlast van intensieve kippenhouderijen.
- We willen blijven inzetten op het verbeteren van ov-mogelijkheden.

4.4 Nieuwkoop

- We willen onderzoek naar een verbinding tussen het Regthuysplein en het Kennedyplein via de dijk langs de Achterweg.
- Ruimtelijke visie voor de kern Nieuwkoop en het centrumplan zijn vastgesteld in februari 2021. De daarin opgenomen projecten moeten voortvarend opgepakt worden.
- Op de locatie Koetshuis (eigenaar WSN) worden in 2022 rond de 35 sociale woningen gebouwd voor senioren en starters. We willen zoveel mogelijk voorrang geven aan inwoners uit het dorp/onze gemeente. Goede communicatie richting omwonenden blijft belangrijk.
- Een bestemmingsplan Lindelaan (voormalige Ashramlocatie, eigenaar: de gemeente) voor maximaal 65 appartementen voor jongeren (starters) en senioren wordt in februari 2021 vastgesteld. Ook voor dit plan willen we zoveel mogelijk voorrang geven aan inwoners uit het dorp/onze gemeente.
- Het bestemmingplan Buytewech Noord, met daarin veel aandacht voor sociale huur en midden huur is eind 2021 vastgesteld. Inwoners en belanghebbenden moeten actief betrokken blijven worden bij de verdere ontwikkeling van deze nieuwe wijk.
- Ontwikkelingen op de locatie van de oude Grofsmederij aan het Zuideinde moeten goed gevolgd worden. Voordat een ontwikkeling plaatst kan vinden zal er eerst gesaneerd moeten worden.
- Zowel voor de sloop en sanering als voor de bouw van deze locatie geldt dat met aan- en omwonenden afspraken worden gemaakt over voorkomen van overlast en schade (nulmeting en verkeersbegeleiding). Dat geldt ook voor vergelijkbare locaties in de gemeente

- Zwembad De Wel vervult een belangrijke functie voor de kern Nieuwkoop maar ook voor de totale gemeente. We vinden het belangrijk dat het bouwen van een nieuw zwembad onderzocht wordt. Dat biedt kansen voor een duurzaam en efficiënt gebouw met betere faciliteiten. De locatie wordt in goede participatie met inwoners van alle kernen overwogen.
- Wij willen het gebruik van de kern Nieuwkoop als sluipteg voor vrachtwagens tegengaan; alleen voor bevoorrading maken we een uitzondering. Onderzoek naar oplossingen voor de verkeersintensiteit op de Zierendeweg – Nieuwkoop wordt voortgezet;

Aandachtspunten:

- Wij vinden dat de toegankelijkheid van wandelpaden, met name voor mensen met een beperking verbetering behoeft.
- Onderzocht moet worden of er draagvlak in de kern Nieuwkoop bestaat voor het oprichten van wijkplatforms. Het is belangrijk dat er behoefte en draagvlak is en door inwoners wordt opgepakt.
- Een stringente bewaking van de in goed overleg met belanghebbenden vastgelegde afspraken rond Natura 2000. Bij het herzien van het huidige beheerplan (loopt af eind 2021) moet samen met de stakeholders opgetrokken worden.
- Wij pleiten voor voldoende, kwalitatief goede en een divers aanbod voor dagopvang en sociale activering. Heldere en vindbare informatie over aanbod voor zorgvragers en organisaties is belangrijk.
- Behoud van voorzieningen als De Inloop, Het Taalhuis en het loket van het Trefpunt van stichting Welzijn vinden wij belangrijk.

4.5 Nieuwveen

- Het centrumplan Nieuwveen is met veel inbreng van inwoners tot stand gekomen. Nu doorzetten met de bouw van appartementen voor senioren en starters waarbij rekening gehouden wordt met de wensen van de inwoners.
- In Greenport verband wordt samengewerkt aan toekomstgerichte glastuinbouw o.a. door een gebiedsgerichte aanpak van klimaat-, energie-, milieu-, onderwijs- en arbeidsmarktbeleid. De specifieke aandacht voor onze glastuinbouw moet geïntensiveerd worden/kan beter.
- We moeten doorpakken met de sanering van oud glas en de herstructurering van de bestaande glastuinbouw. Om het gebruik van de Ruimte voor Ruimteregeling te stimuleren moet er meer werk gemaakt worden van het leveren van maatwerk.
- Er komt geen ontwikkeling van Nieuw Amstel Oost, duidelijk is dat nut en noodzaak daarvoor ontbreekt. Wij hechten sterk aan het openhouden van het polderlandschap.
- Het onderzoek naar een locatie voor het nieuwe IKC (Integraal Kind Centrum) is gestart. Wij vinden dat alle 4 de opties, inclusief het initiatief Nieuwveen van inwoners, objectief onderzocht moeten worden samen met de school, verenigingen en inwoners. Zonder op voorhand locaties uit te sluiten i.v.m. woningbouw of financiën.
- Het combineren van school en sport, zowel accommodatie als in samenwerking vinden wij belangrijk. Evenals multifunctioneel en optimaal gebruik van ruimtes.
- Voor Nieuwveen moet minimaal de grootte van de huidige sportzaal van de Ringkant beschikbaar blijven.
- Vestia investeert niet meer in dit gebied, sociale huurwoningen worden steeds duurder. Samen met lokale woningcorporaties moeten wij actief inzetten op alternatieven voor dit woningbezit. Zodat sociale huur ook sociale huur blijft!

- In de prestatieafspraken met Vestia moet opgenomen worden dat het onderhoud van de sociale huurwoningen op een adequaat niveau wordt gebracht en dat duurzaamheidsmaatregelen worden getroffen.
- Vestia investeert (nog) niet in het verduurzamen van de eigen sociale huurwoningen met financiële gevolgen de bewoners. Mogelijke ondersteuning van huurders voor het realiseren van duurzaamheidsmaatregelen vanuit de gemeente moet onderzocht worden, b.v. met steun van de gemeente huurders hun huis laten kopen.
- Het zwembad Aarweide is een belangrijke sport- en recreatievoorziening voor iedereen van jong tot oud uit onze gemeente maar voorziet ook in een regionale behoefte. Wij blijven de Stichting en zijn vele vrijwilligers op het huidige niveau ondersteunen.
- In het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan zijn knelpunten en oplossingsrichtingen voor de verkeersveiligheid op de Oude Nieuwveenseweg en de W.P. Speelmanweg opgenomen. Uitvoering van een duurzaam veilige inrichting moet in overleg met omwonenden/inwoners worden gedaan en daarbij een fiets/wandelpad op de Hogedijk als mogelijke oplossing onderzoeken.
- De verkeersveiligheid op de Laan der Verwondering moeten we blijven monitoren waar het gaat om verkeerssnelheid en verkeersintensiteit. Waar nodig moeten (tijdelijke) maatregelen getroffen worden.
- De verkeersveiligheid in de omgeving van de basisschool de Veevogel moet verbeterd worden, met name de oversteek Oude Nieuwveenseweg/A.H.Kooistrastraat/Hazeweg en Hazeweg/Laan van de Verwondering.
- Voor zowel verkeersveiligheid als sociale veiligheid is verlichting van het fietspad Kattebrug tot de Bilderdam nodig.
- De entree van Nieuwveen, de rechterzijdevan de W.P.Speelmanweg, kan beter en verdient aandacht. We willen samen met betrokkenen bekijken hoe dit opgepakt kan worden.

Aandachtspunten:

- Wij blijven ons inspannen voor het behoud van het cultuurhistorisch landschap van Nieuwveen en omgeving
- Ipse de Bruggen is een belangrijk onderdeel van de kern Nieuwveen; het onderhouden en uitbouwen van een goede verstandhouding vinden wij heel belangrijk.

4.6 Noordeinde

- Het vertrek van de basisschool naar het nieuwe IKC in Zevenhoven heeft impact op de leefbaarheid in Noordeinde. Het is belangrijk om samen met dorpsraad en inwoners te bekijken op welke manier ontmoeten en activiteiten behouden mogelijk versterkt kunnen worden.
- Woningbouwplan De Dobbe wordt ontwikkeld met inbreng van omwonenden, programma in evenwicht met kern Noordeinde.
- Vestia investeert niet meer in dit gebied, sociale huurwoningen worden steeds duurder. Samen met lokale woningcorporaties moeten wij actief inzetten op alternatieven voor dit woningbezit. Zodat sociale huur ook sociale huur blijft!
- In de prestatieafspraken met Vestia moet opgenomen worden dat het onderhoud van de sociale huurwoningen op een adequaat niveau wordt gebracht en dat duurzaamheidsmaatregelen worden getroffen.
- Vestia investeert (nog) niet in het verduurzamen van de eigen sociale huurwoningen met financiële gevolgen de bewoners. Mogelijke ondersteuning van huurders voor het

realiseren van duurzaamheidsmaatregelen vanuit de gemeente moet onderzocht worden, b.v. met steun van de gemeente huurders hun huis laten kopen.

Aandachtspunt:

- De RK kerk met Stiltetuin en orangerie zijn ontmoetingsplaatsen voor de inwoners van het Noordeinde. Dat vinden wij belangrijk om te koesteren.

4.7 Noorden, Noordse Dorp en Noordse Buurt

- De eerste fase van het Land van Koppen is ontwikkeld. De ontwikkeling van de 2^e fase moet in goede samenspraak met inwoners en dorpsraad opgepakt worden.
- Mogelijkheden voor de bouw van starterswoningen in Noorden en Noordse Dorp moet onderzocht worden.
- Wij bepleiten voor de Noordse Buurt een sterk recreatieve functie. Wandelen, fietsen, natuurontwikkeling passen in het gebied. Drie gezonde veeteeltbedrijven hebben een plek in de Noordse Buurt en die zien we graag gehandhaafd.
- Wij zijn tevens voorstander van een verdere ontwikkeling van de natuur in de Noordse Buurt en rondom Noorden, die toegankelijk is voor inwoners en recreanten. Natuur voor iedereen.
- We willen samen met de bewoners en verkeerskundigen werken aan een aanpak van de snelheid op de Voorweg. Inclusief een volledige herziening van het kruispunt in Noorden bekend als het Kruis.
- Uitbreiding van rustige vaarroutes in het Nieuwkoopse Plassengebied is zeer wenselijk en moet ook mogelijk gemaakt worden. Te denken valt aan een toegankelijke doorsteek van de Noordeinderplas vanaf de recreatiecaravans bij Camping Balvert.
- Wij willen een plan ontwikkelen om een fietspad door de polder Ruygeborg te realiseren en een fietspad van de Meije door de plassen naar Noorden.

Aandachtspunten:

- Wij zijn met de Noordenaren trots op het project Huiskamer. Zo'n voorziening moeten we koesteren.
- Noorden, Noordse Dorp, inclusief Noordse Buurt, hebben met de dorpsraad "De Koet" een goed werkend en enthousiast netwerk dat intensief betrokken moet worden bij de ontwikkelingen in deze kernen. Goede ondersteuning en samenwerking met de gemeente is belangrijk. '4
- Voldoende ruimte voor wonen, parkeren, ontmoeten en ontspannen zijn heel belangrijk voor ons.
- Wij willen dat de verkeersveiligheid en sociale veiligheid optimaal geregeld zijn.
- Wij staan achter de vastgestelde beleidsvisie gebruik recreatiewoningen waarmee wonen op het park het uitgangspunt is. Wij blijven bij de provincie aandringen op een positief besluit om dit mogelijk te maken. De overige inwoners van onze gemeente zullen geen extra bijdrage behoeven te betalen bij verandering van de functie van de zomerparken.
- De bescherming van unieke ecologische en landschappelijke waarden in het Groene Hart zijn voor ons heel belangrijk.

4.8 Papenveer

- Natte Kant van de Paradijsweg gaat ontwikkeld worden. Kassen maken plaats voor groen, woningen en wandelgebied. We gaan deze ontwikkeling met belangstelling volgen en daar waar nodig ondersteunen.

- Bij de herstructurering van de natte kant van de Paradijsweg moet de toegankelijkheid van het gebied voor inwoners en de bereikbaarheid van de Langeraarse Plassen voor de toekomst gewaarborgd te worden.
- We moeten doorpakken met de sanering van oud glas en de herstructurering van de bestaande glastuinbouw. Om het gebruik van de Ruimte voor Ruimteregeling te stimuleren moet er meer werk gemaakt worden van het leveren van maatwerk.
- Verbetering van de verkeersveiligheid langs de Westkanaalweg is opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan. Een vrij liggend fietspad is onze inzet. Het terugdringen van het vrachtverkeer en de verkeerssnelheid moet bij de uitvoering opgepakt worden in samenspraak met ondernemers en aanwonenden.

Aandachtspunten:

- Sluipverkeer door de kern moet worden tegengegaan.
- Oplossingen om de verkeersveiligheid in Papenveer te verbeteren moeten in samenspraak met de inwoners opgepakt worden met specifieke aandacht voor de verkeerssnelheid en het (fout)parkeren.
- Een speel/hangplek voor jongeren tussen 10 en 16 jaar ontbreekt. We willen de behoefte en mogelijkheden hiervoor onderzoeken.
- Een hondenuitlaatplek in Papenveer ontbreekt. Mogelijkheden daarvoor willen we samen met inwoners in kaart brengen.

4.9 Ter Aar

- IKC De Vaart is in gebruik met een compleet nieuwe sporthal, een bibliotheek en Centrum voor Jeugd en Gezin. We vinden de combinatie school en sport belangrijk en willen stimuleren dat het IKC een belangrijk ontmoetingsplek wordt voor jong en oud.
- Natuurlijk Nieuwkoop vindt het belangrijk dat op de oude Vlinderlocatie betaalbare huurappartementen voor jongeren, starters en ouderen worden gebouwd. Deze locatie moet in samenhang met het winkelgebied ontwikkeld worden.
- Er wordt gewerkt aan een centrumplan voor Ter Aar in overleg met ondernemers om de vitaliteit en de identiteit van het centrum te versterken. Natuurlijk Nieuwkoop wil dat er ruimte komt voor horeca, goede bereikbaarheid van alle winkels en parkeergelegenheid.
- We vinden het opstellen van een integrale visie voor de hele kern Ter Aar belangrijk. Ontwikkelingen in het ene deel van de kern hebben gevolgen voor andere delen van de kern, bv wat betreft verkeer. Alle ontwikkelingen dienen goed op elkaar te worden afgestemd.
- We willen bezien of de planontwikkeling rond De Vlinder-locatie versneld kan worden, met behoud van goede betrokkenheid van de inwoners en omliggende bedrijven en winkeliers.
- Verbetering van de verkeersveiligheid langs de Westkanaalweg is opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan. Een vrij liggend fietspad is onze inzet. Het terugdringen van het vrachtverkeer en de verkeerssnelheid moet bij de uitvoering opgepakt worden in samenspraak met ondernemers en aanwonenden.
- Revitalisering Bovenland blijft nodig en moet samen met de ondernemers opgepakt worden. Dit biedt ook kansen voor het ontwikkelen van een energiegebiedsenergiesysteem, waarin Bovenland en de Paradijsweg op een duurzame en efficiënte manier aan elkaar gekoppeld kunnen worden.
- De Kerkweg krijgt veel verkeer voor de kiezels. Samen met Intratuin, Vomar en Action én aanwonenden moet naar oplossingen gezocht worden.

- Natuurlijk Nieuwkoop heeft de afgelopen jaren voortdurend aangedrongen op de realisatie van woningen in Ter Aar Noordoost. Inmiddels heeft de provincie daarvoor toestemming verleend. Deze ontwikkeling biedt naast kansen voor woningbouw ook mogelijkheden om een ontsluiting te realiseren richting de Oostkanaalweg waardoor de Kerkweg ontlast kan worden.
- Parkeerproblematiek in oudere wijken moeten we samen met de inwoners aanpakken.

Aandachtspunten:

- Wij willen dat bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk aansluitend aan een oude wijk onderzocht wordt of grond kan worden vrijgemaakt voor extra parkeerplaatsen om zo de parkeerproblemen in de oude wijken aan te pakken.
- De oude basisscholen in Ter Aar zijn gesloopt. Op de vrijgekomen plekken worden naast koopwoningen in diverse prijsklassen ook 16 sociale huurwoningen gebouwd in de vorm van hofjeswoningen. Er komt een Futurahuis waar zelfstandig wonen wordt gecombineerd met zorg op maat. Daarmee wordt een lang verwachte wens voor zorg in de kern Ter Aar gerealiseerd.
- Ter Aar en Korteraar hebben met de dorpsraad “Het Vosje” een goed werkend en enthousiast netwerk dat intensief betrokken moet worden bij de ontwikkelingen in deze kernen. Goede ondersteuning en samenwerking met de gemeente is belangrijk.
- Zorgboerderij De Hoop vervult een belangrijke functie. Een kleinschalig en kwalitatief goed zorgaanbod, dat zorgt voor diversiteit en meer passend aanbod voor zorgvragers.
- Het zwembad Aarweide is een belangrijke sport- en recreatievoorziening voor iedereen van jong tot oud uit onze gemeente, maar voorziet ook in een regionale behoefte. Wij blijven de Stichting en zijn vele vrijwilligers op het huidige niveau ondersteunen.

4.10 Vrouwenakker

- Er gaat veel verkeer en veel zwaar verkeer over de N231 door Vrouwenakker, de brug staat regelmatig in storting met grote verkeersopstoppingen tot gevolg. Hier blijvend aandacht voor vragen bij zowel de provincie ZH als NH is noodzakelijk.
- De effecten van de afsluiting voor vracht- en landbouwverkeer van de Irenebrug in Uithoorn moeten, in overleg met de gemeente Uithoorn, beperkt worden.
- De verkeerssnelheid op het Nieuwveensjaagpad moet blijvend gemonitord worden.
- Na de benodigde grondruil ten behoeve van woningbouw in Vrouwenakker West mag de daadwerkelijke ontwikkeling van het plan geen vertraging meer oplopen. Bouwen dus in 2024!
- De inbreng van dorpsraad én inwoners voor het woningprogramma moet serieus meegewogen worden, waaronder aantallen, soort woningen en het tempo van bouwen.
- Bij woningbouw dient er gekeken worden naar een evenwichtig programma t.o.v. de grootte en samenstelling van de kern Vrouwenakker.
- De mogelijkheden voor het bouwen van hofjes voor seniorenwoningen en een speelplek voor kinderen moeten bij de ontwikkeling van Vrouwenakker West onderzocht worden.
- De door de gemeente aangekochte terreinen van Vrouwenakker West dienen netjes onderhouden te worden.
- Wij willen geen grootschalige bedrijvigheid of migrantenhuisvesting in deze kleine kern.

- Wij willen een adequate aanpak van de herstructurering en sanering van de glastuinbouw met toepassing van de Ruimte voor ruimte regeling met ruimte voor maatwerk. Verpaupering willen we daarmee voorkomen en tegengegaan.
- Faciliteren van de recreatiemogelijkheden in en om Vrouwenakker. Bijvoorbeeld door wandelroutes op de openbare dijk te markeren, fietsroutes verbeteren en aanleggen, het 3 provinciepunt onder de aandacht brengen.

4.11 Woerdense Verlaat

- Er komt een nieuw IKC (Integraal Kind Centrum) Woerdense Verlaat waarin naast basisschool De Meent ook gebouw Beatrix, kinderopvang en een gymnastieklokaal een plek krijgen. Inwoners moeten actief betrokken blijven worden bij de verdere ontwikkeling.
- Op de locatie van de huidige school komt woningbouw. De dorpsraad en inwoners moeten ook bij deze ontwikkeling actief betrokken worden.
- We willen een evaluatie van de proef in de Meije 'Beperking van toegankelijkheid van motoren' in de weekenden in de zomerperiode. Op basis van de uitkomsten willen we maatregelen treffen voor de Woerdense Verlaat langs de Kromme Mijdrecht.
- Kortere aanrijtijden van ambulances waar deze niet aan de norm voldoen
- We willen onderzoek naar de mogelijkheden van de aanleg van een zonneveld op de voormalige vuilstort in het kader van de ontwikkeling van het afwegingskader RES 1.
Aandachtspunt:
- Samen met de dorpsraad Woerdense Verlaat en inwoners willen we stimuleren dat verrommelde locaties worden aangepakt.

4.12 Zevenhoven

- Een prachtig IKC7hoven is gerealiseerd. De komende jaren willen we inzetten op het versterken van de samenwerking basisonderwijs, kinderopvang, jeugdzorg en sport.
- Initiatieven om van het IKC7hoven een multifunctioneel gemeenschapshuis te maken moeten we ondersteunen.
- Samenwerking tussen gemeente, jeugdwerk, jongeren en omwonenden is nodig om een fijne en veilige schoolomgeving te waarborgen.
- Vestia investeert niet meer in dit gebied, sociale huurwoningen worden steeds duurder. Samen met lokale woningcorporaties moeten wij actief inzetten op alternatieven voor dit woningbezit. Zodat sociale huur ook sociale huur blijft!
- In de prestatieafspraken met Vestia moet opgenomen worden dat het onderhoud van de sociale huurwoningen op een adequaat niveau wordt gebracht en dat duurzaamheidsmaatregelen worden getroffen.
- Vestia investeert (nog) niet in het verduurzamen van de eigen sociale huurwoningen met financiële gevolgen de bewoners. Mogelijke ondersteuning van huurders voor het realiseren van duurzaamheidsmaatregelen vanuit de gemeente moet onderzocht worden.
- We willen samen met de Dorpsraad onderzoeken welke potentiële woningbouwlocaties in Zevenhoven er zijn en wat er nodig is om deze te benutten voor woningbouw t.b.v. jongeren, starters en senioren.
- Voor de verkeers- en sociale veiligheid is het belangrijk dat er verlichting komt langs het fietspad langs de Stationsweg vanaf 't Haasje tot de bebouwde kom van Zevenhoven.
- De gemeentelijke centrummanager moet tijd en ruimte krijgen om, samen met winkeliers en het dorp te bekijken wat er nodig is om het huidige winkelaanbod te behouden en indien mogelijk te versterken.

- Initiatieven van de dorpsraad voor het organiseren van activiteiten voor jeugd, inwoners, statushouders verdienen ondersteuning van de gemeente v.w.b. faciliteren en subsidie.
- Het Openbaar Vervoer in Zevenhoven is er niet op vooruitgegaan; we blijven ons sterk maken voor een zo goed mogelijke OV aansluiting van Zevenhoven.

Aandachtspunten:

- Wij staan achter de vastgestelde beleidsvisie gebruik recreatiewoningen waarmee wonen op het park het uitgangspunt is. Wij blijven bij de provincie aandringen op een positief besluit om dit mogelijk te maken.
- Onderzoek naar mogelijkheden om verkeer te verleiden om via de N231 en Achterweg te rijden i.p.v. via de Stationsweg/Jonge Zevenhovense weg
- Voor de leefbaarheid van de kernen Zevenhoven en Noordeinde is behoud van voorzieningen bv buurtsuper, erg belangrijk.

5. Besturen: manieren van organiseren en communiceren

5.0 Onze idealen

5.1 Inwoners centraal

5.2 Duale verhoudingen tussen College en Gemeenteraad.

5.3 Kwaliteit van de gemeentelijke organisatie

5.4 Handhaven waar nodig en mogelijk

5.0 Onze idealen

De samenleving verandert snel en ingrijpend. Mensen willen een aardige wereld, een veilige leefomgeving en een fatsoenlijk bestaan. Maar onze maatschappelijke systemen het laten het afweten. De ene na de andere crisis treedt op. We hebben te maken met grote problemen, onder andere met klimaat en energievoorziening, met gezondheid en zorg, met woningbouw en ruimtegebruik. Het besturen en communiceren verloopt steeds stroever en problematischer. Vraagstukken blijken vaak zo complex en verweven en de achterliggende waarden, belangen en strevingen van betrokkenen zo verschillend, dat bevredigende oplossingen nagenoeg onmogelijk lijken. Het gevolg is dat de kloof tussen bestuur en inwoners verder toeneemt en het vertrouwen in de politiek snel afneemt. Het blijkt dat de manier waarop we besturen en besluiten nemen niet goed overweg kan met complexe vraagstukken.

In feite is sprake van verbroken verbindingen en van een verstoorde balans tussen zowel de economie en de natuurlijke omgeving - van klimaat en water tot milieu en grondstoffen - als die tussen de economie en de levensbehoeften van alle mensen - van gezondheid en zorg, van werken en wonen, tot onderwijs en veiligheid.

Mensen zijn mondiger dan ooit tevoren en wensen serieus te worden genomen door politiek en overheid. Dat lijkt steeds moeilijker te lukken. Inwoners hebben te veel het gevoel dat voor hen en over hen, maar zonder hen wordt besloten. In een tijd van ongekende communicatiemogelijkheden is dat niet uit te leggen of te verdedigen. Daarmee is er ook sprake van een verstoorde balans in de verhouding tussen politiek en overheid enerzijds en inwoners anderzijds. Politiek en gemeentelijke overheid kunnen die niet alleen, niet zonder hun kiezers en inwoners herstellen. Dat raakt aan publieke waarden die van invloed zijn op de effectiviteit en legitimiteit van beleid, zoals rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid, fatsoen, solidariteit, menswaardigheid, gelijkheid en vooral ook vertrouwen. Participatie moet daarom veel meer zijn dan een dialoog over technische oplossingen vanuit een zakelijk en efficiënt managementperspectief.

Politiek gaat ten principale over de weging van waarden. En keuzes voor nu en later, voor hier en elders, voor ons en anderen. Keuzes over private vrijheid en publieke bescherming, over kansenongelijkheid en onrechtvaardigheid, over draagvlak, legitimiteit en democratie. Politiek én inwoners gaan daarover. In de representatieve democratie in de vorm van macht en tegenmacht en in de participerende netwerkmaatschappij in de vorm van samenwerking.

In een snel veranderende en complexer wordende samenleving kan beleid niet meer bogen op veronderstellingen van gisteren. Meer dan ooit gaat het er om het werkelijke en veranderende leven van mensen als uitgangspunt te nemen. En vanuit een gedragen breed welvaartsperspectief (i.p.v. economische groei) integraal samen te werken aan een inclusieve en duurzamere samenleving. Sociaaleconomisch aan een minimum sociale basis, gezonde leefstijl en leefomgeving. En ecologisch-economisch aan duurzame ontwikkeling van productie, consumptie en fysieke leefomgeving.

Daaraan samenwerken vinden wij natuurlijk, duurzaam, sociaal en democratisch. Daar staat Natuurlijk Nieuwkoop voor. Onder het motto: doe mee, denk mee, leef mee.

Wij beseffen dat niet iedereen voldoende kansen en mogelijkheden heeft om hierin mee te komen. Daarom vinden wij dat er extra inspanningen geleverd moeten worden die erop

gericht zijn deze mensen mogelijkheden te bieden om hun kwaliteiten verder te kunnen ontwikkelen en hen uit te dagen hun gewaardeerde bijdrage aan de samenleving te leveren.

Het gangbare openbaar bestuur heeft moeite met deze fundamenteel andere aanpak. Dat is ook begrijpelijk want participatie en netwerksturing vergen een andere houding, cultuur en werkwijze van politiek en overheid, dan de gebruikelijke manier van vooral intern en van bovenaf organiseren en sturen. Beleidsprocessen veranderen dan van technisch regelen (overheidsmaatregelen), naar sociaal leren en innoveren (veranderingen door samenwerking van de overheid met bedrijven, instellingen, inwoners en hun organisaties).

Natuurlijk Nieuwkoop vindt het belangrijk dat voor de verschillende en veranderende vraagstukken van deze tijd die aanpak en sturingsvorm wordt gekozen die daar het meest geschikt voor is. Daarom willen wij dat de gemeente beter en sneller leert schakelen tussen de verschillende sturingsvormen en daar ook de ruimte voor creëert. Dat betekent vooral leren loslaten, om nieuwe verbindingen en initiatieven van inwoners en hun organisaties, van instellingen en van bedrijven mogelijk te maken, die bijdragen aan een samenleving en leefomgeving waar ze zelf deel van willen zijn.

De complexiteit en dynamiek van de samenleving maakt intensieve communicatie en goed overleg op basis van transparante informatie nodig. Door samen met de betrokkenen bij een vraagstuk te werken aan een aansprekend, richtinggevend en gedragen toekomstperspectief, is er een goede kans dat een stevige basis ontstaat voor een gedeelde probleemanalyse en daarmee van mogelijke – ook ongebruikelijke – oplossingsrichtingen. Dat is de basis voor een gezamenlijke inzet om die oplossingen ook te willen realiseren. Op een manier waarbij ook gewerkt wordt aan herstel van de verstoorde balans tussen overheid en inwoners wat betreft genoemde publieke waarden. Bij de transities in de zorg en de energievoorziening ontwikkelen zich daar succesvolle voorbeelden van. Met deze manier van organiseren en beleid maken – hoog op de participatieladder – wordt de kennis en de inzet van betrokkenen in de samenleving aangesproken en benut voor vraagstukken die de overheid niet in haar eentje kan aanpakken. Dat heeft een positief effect op zowel de effectiviteit als legitimiteit van beleid.

5.1. Inwoners centraal

In de politiek gaat het om het ontwikkelen van visies en maken van keuzes. Dat vraagt van bestuurders, politici en inwoners dat zij elkaar serieus nemen, een vertrouwensbasis creëren en open en transparant met elkaar communiceren. Dat betekent wederzijds luisteren en informeren, gezamenlijk analyseren, nieuwe perspectieven/ visies ontwikkelen en oplossingsrichtingen zoeken, door met elkaar verantwoordelijkheden en inzet te verdelen en verantwoording af te leggen.

Daar heeft het gangbaar beleid moeite mee. Natuurlijk Nieuwkoop wil niet langer dat inwoners steeds weer verrast worden met uitgewerkte oplossingen voor problemen waar inwoners zich niet (goed) in herkennen, of waarbij zij alleen achteraf mogen meepraten over de kleur van de straatstenen.

Het gangbaar beleid van nota's maken en vaststellen werkt voor steeds meer vraagstukken dan ook niet meer. Vraagstukken met hoge complexiteit en structurele veranderingen vergen transitiebeleid, wat een andere beleidsaanpak en -cultuur is die geleerd moet worden. Ook de Omgevingswet die gemeenten naar verwachting medio 2022 moeten invoeren, vergt een transitie-aanpak met goede en vroegtijdige betrokkenheid van inwoners, bedrijven en instellingen. Natuurlijk Nieuwkoop heeft daar concrete voorstellen voor en zal blijven proberen anderen daarvan deelgenoot te maken.

Onze concrete actiepunten zijn

- Bij hun beleid en de evaluatie daarvan besteden college en raad expliciet aandacht

- aan een open en transparante communicatie met en betrokkenheid van inwoners;
- Evenals in vele andere gemeenten ondersteunen wij meerdere initiatieven en experimenten met democratische vernieuwing, betere inwonerparticipatie en kansrijke inwonerinitiatieven. Aanstellen van een participatiecoach om inwoners daarin te begeleiden en ondersteunen, hoort daarbij. Daardoor ontstaan nieuwe verbindingen tussen mensen, met nieuwe inzichten en nieuwe impulsen voor individuele en gezamenlijke maatschappelijke initiatieven en activiteiten;
- Bij complexe vraagstukken wordt veel tijd ingeruimd om in goed overleg met betrokkenen tot een robuuste en realiseerbare agenda te komen. Dat geldt niet alleen voor de gemeente zelf, maar ook voor betrokken inwoners, organisaties, bedrijven en instellingen, b.v. op het gebied van energie en klimaat, omgevingsbeleid, wonen, onderwijs, gezondheid en zorg;
- College en raad moeten voor verschillende soorten vraagstukken de juiste sturings- en participatievormen leren inzetten en tussen die vormen leren schakelen: van gangbaar naar transitiebeleid wanneer het vraagstukken betreft met hoge complexiteit en structurele (systeem) veranderingen;
- De raad bepaalt bij elk vraagstuk welke sturings- en participatievorm daar het beste bij past;
- Inwoners, instellingen en bedrijven worden goed geïnformeerd over het waarom, het hoe en het wat van de gekozen sturings- en participatievorm, om te bereiken dat verwachtingspatronen realistisch blijven;
- In navolging van andere gemeenten willen we dat inwoners het initiatiefrecht krijgen. Dat is het recht van inwoners om onderwerpen op de politieke agenda te zetten;
- Ook willen we dat initiatieven van inwoners die willen bijdragen aan de kwaliteit van hun leefomgeving, serieus worden gezien en actief gefaciliteerd. De motiemarkt is daar een voorbeeld van. Daartoe komt een loket voor burgerinitiatieven;
- Fracties en raad worden in de gelegenheid gesteld om het gemeentehuis te gebruiken voor openbare bijeenkomsten. Het gemeentehuis vormt het centrum van de gemeentepolitiek en is daarmee bij uitstek de plek om met inwoners te communiceren;
- Regels en procedures zijn er in principe niet voor niets. Maar soms zijn ze overbodig geworden, te ingewikkeld, intern tegenstrijdig, betuttelend, of een barrière voor politieke besluitvorming, bestuurlijke vernieuwing en participatie. Wij willen een concreet onderzoek naar mogelijke vermindering van regeldruk en stroomlijning van bestuurlijke en administratieve procedures die beter past bij de aanpak van veranderende maatschappelijke vraagstukken en processen van deze tijd;
- Inwoners nog meer en beter blijven betrekken via digitale technieken en media, waaronder jongeren via digitale polls, enquêtes en opiniepanelen;
- Mogelijkheden verkennen, experimenteren met en evalueren van deelname van inwoners aan besluitvorming;
- Waar wenselijk inwoners ondersteunen/begeleiden bij hun betrokkenheid, deelname en inbreng.

5.2 Duale verhoudingen tussen College en Gemeenteraad.

Duaal besturen betekent voor ons dat de gemeenteraad zich in nog mindere mate opsplitst in coalitie- en oppositie partijen, maar meer als gezamenlijke partijen een eigen en zelfstandige rol speelt ten opzichte van het college. Naar analogie met het landelijk bestuur betekent dit een duidelijker scheiding van rollen tussen enerzijds de kader stellende en controlerende taak van de gemeenteraad en anderzijds de uitvoerende taak van het college van B&W, zoals ook in de wet is bedoeld.

Onze concrete actiepunten zijn

- De Gemeenteraad stuurt vooral op hoofdlijnen. Hij stelt kaders op waarbinnen de uitvoering door het college dient plaats te vinden en controleert uitvoering
- Het nieuwe College van B&W streeft naar goed draagvlak in de samenleving én in de raad. Dat laatste kunnen wisselende coalities zijn;
- College en raad maken bij elk relevant beleidsdossier de bestuurlijke aanpak onderdeel van beraadslaging, om de relatie met en betrokkenheid van inwoners beter vorm en inhoud te geven. Kern moet zijn de publieke waarden, waaronder het vertrouwen tussen inwoners en overheid, te herstellen en met elkaar de dingen zo goed mogelijk te doen;
- Raadsprogramma + collegeprogramma worden niet in achterkamertjes door enkele partijen opgesteld, maar op basis van brede gedachtevorming op hoofdlijnen in de raad. Geen dichtgetimmerde programma's, maar ruimte voor inbreng van inwoners, van nieuwe ervaringen en voortschrijdende inzichten en van veranderende omstandigheden;
- Na de verkiezingen wordt idealiter eerst een raadsprogramma opgesteld. Pas daarna wordt bekeken welke partijen wethouders gaan leveren;
- Overigens zijn wij voorstander van een gekozen burgemeester.

5.3 Kwaliteit van de gemeentelijke organisatie

Ook de gemeentelijke overheid is in verandering. Als gevolg van veranderingen in de samenleving dient de organisatie wat betreft dienstverlening een verdere omslag te maken van aanbodgericht naar vraaggericht werken, waarin de behoeften van inwoners centraal staan. Dit betekent dat de gemeentelijke organisatie zich flexibel moeten richten op de grotere en veranderende rol van inwoners bij zowel dienstverlening als beleidsprocessen (zie para 4.1 en 4.2). Steeds moet de vraag vooropgesteld worden: Wat is de bedoeling?

Onze concrete actiepunten zijn:

- Verdere omslag van de organisatie van aanbod naar vraaggerichte dienstverlening op maat;
- Een goede samenhang tussen de bedrijfsprocessen: dienstverlening, digitalisering en informatisering;
- Leren schakelen tussen de verschillende typen sturingsvormen en participatieprocessen (regelen, onderhandelen, pacificeren, leren) voor de verschillende typen vraagstukken (mate van complexiteit, pluriformiteit, dynamiek, onzekerheid);
- Opleiden en (om)scholen van medewerkers voor veranderende en of andere functies, taken, vaardigheden (met name in de beleidskern). Dat bevordert ook doorstroom en groeimogelijkheden;
- Voldoende budget voor opleiding en ontwikkeling;
- Substantiële reductie van de inhuur van externen door om- en bijscholing, door uitwisseling, door het intergemeentelijk opzetten van regionale pools van deskundigen en door het betrekken van deskundige inwoners;
- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie bij het in dienst nemen van mensen met minder kansen op de arbeidsmarkt, zoals mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking, nieuwe Nederlanders, vrouwen en ouderen. De gemeente streeft ernaar 5 % van het personeelsbestand te reserveren voor langdurig werklozen, jongeren en mensen met een arbeidshandicap. Waar nodig worden werkplekken daartoe aangepast;
- De gemeente geeft ook het goede voorbeeld om stageplekken voor jongeren en werkervaringsplekken op MBO en hbo-niveau aan te bieden.

5.4 Handhaven waar nodig en mogelijk

Handhaving van regels is belangrijk voor het vertrouwen van inwoners in hun gemeentebestuur, omdat het willekeur voorkomt. Wanneer er niet goed wordt gehandhaafd, kan dat inwoners duperen die zich wel aan de regels houden en anderen bevoordelen die het niet zo nauw met die regels nemen. Belastingregels zijn daar een goed voorbeeld van, maar ook milieu- en veiligheidsregels.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Handhaving wordt zo ingericht dat overtreders worden aangepakt, maar de grote groep van goedwillenden positief wordt benaderd. Dat vraagt om een houding van de ambtelijke dienst die niet bij voorbaat uitgaat van slechte bedoelingen van inwoners;
- Handhaving dient in een zo vroeg mogelijk stadium plaats te vinden. Voorkomen dient te worden dat overtredingen traag en laat worden aangepakt waardoor ze moeilijk zijn terug te draaien;
- Plaatselijke verordeningen en andere lokale regelgeving moeten vooral regels bevatten die niet alleen nuttig en noodzakelijk, maar ook controleerbaar en handhaafbaar zijn;
- De overheid moet zelf het goede voorbeeld geven. Wij vinden daarom dat de gemeente snel en in elk geval binnen de gestelde termijnen moet handelen. Dit, om te voorkomen dat inwoners onnodig worden gedupeerd;
- Vereenvoudiging van regelgeving en procedures en vermindering van administratieve lasten is een complex beleidsproces dat hoog op de beleidsagenda moet blijven.

6. Middelen

6.0 Onze idealen

6.1 Samen - werken

6.2 De begroting als instrument voor politieke besluitvorming

6.3 Financiële middelen

6.0 Onze idealen

Niet alleen de gemeente zet middelen in om doelen in onze samenleving te realiseren: ook inwoners, bedrijven, instellingen, maatschappelijke organisaties en andere overheden doen dat. Met elkaar kan dat op verschillende beleidsterreinen veel beter worden afgestemd en tot aanzienlijke beleidsverbetering leiden.

Daarbij komt dat alle voornoemde participanten niet alleen financiële, maar ook andere middelen ter beschikking hebben om beleid uit te (doen) voeren. Daarbij kan gedacht worden aan personeel, huisvesting, materieel, technieken & technologie, kennis & kunde, informatie & communicatie. Maar wellicht nog belangrijker zijn andere manieren van organiseren, werken en sturen in onze participatie- en netwerksamenleving. Anders dan de natuurlijke reflex van de (gemeentelijke) overheid, namelijk om van alles te willen regelen en financieren, vraagt die andere manier van besturen vooral het omgekeerde: namelijk fysieke, organisatorische en institutionele ruimte creëren voor nieuwe initiatieven en gezamenlijke inzet vanuit de samenleving. Systeeminnovaties en transitie vragen daarom. Deze andere manier van besturen levert grote voordelen op: vermindering van bureaucratie, betere methoden en technieken, ontlasting van professionals van administratieve taken en kwaliteitsverbetering van het werk, bijdragen vanuit het zelf-organiserend vermogen van de samenleving en tegelijk aanzienlijke financiële besparingen. Daardoor ontstaat een compleet andere verhouding tussen financiële en andere instrumenten en tussen overheidsinzet en bijdragen vanuit de samenleving. De relatie tussen beleidskwaliteit en middeleninzet betreft dus veel meer dan regels handhaven en de financiën en begroting van de gemeente beheren. Een en ander betekent dat de gemeentebegroting in samenhang met de inzet van andere gemeentelijke middelen en met de middeleninzet van derden moet worden gezien, maar tegelijk ook op orde gebracht.

6.1 Samen-werken

Complexe vraagstukken kan de overheid niet alleen aanpakken. Op belangrijke terreinen, zoals de transitie in de zorg, wordt van de overheid intussen een andere beleidsinzet en een andere manier van werken en organiseren verwacht. Dat vraagt om verandering van verticale hiërarchische naar netwerk sturing. Het gaat daarbij onder meer om veranderingen en verbeteringen die leiden tot minder bureaucratie, tot minder administratieve lasten, tot toenemend zelf-organiserend vermogen en daarmee zowel tot kwaliteitsverbetering van die zorg als tot aanzienlijke besparingen. Dat geldt ook voor andere complexe vraagstukken.

Bij de uitvoering van de zorgtransities verwachten we dat er komende jaren voordelen door inverdieneffecten te behalen zijn. Daarvoor is wel nodig dat ingekochte zorg met steeds minder bureaucratie en administratieve lasten gaat functioneren. De tekorten die nog blijven bestaan vatten wij op als investeringen die nog belangrijke inverdieneffecten kunnen opleveren en derhalve niet in de vorm van bezuinigingen gecompenseerd dienen te worden.

Onze concrete punten zijn:

- De tekorten die nog ontstaan in de ontwikkeling van de drie decentralisaties in het sociaal domein, moeten opgevat worden als investeringen die belangrijke inverdieneffecten op kunnen leveren en derhalve niet in de vorm van bezuinigingen dienen te worden gecompenseerd. Die tekorten mogen zeker niet ten koste gaan

van degenen voor wie die middelen bedoeld zijn. Daar dienen elders op de begroting voorzieningen voor te worden getroffen;

- Veranderingen van beleid zullen zeker ook worden gerealiseerd door onze ambtenaren ander werk te geven en anders te laten werken. Dit vereist enerzijds een flexibel en daarbij goed opgeleid personeelsbestand en anderzijds een goede analyse van wenselijke veranderingen van de omvang van dat bestand;
- We moeten ook slimmer werken in samenwerking met onze inwoners en leveranciers van diensten, uiteenlopend van de SVHW en milieudienst, tot veiligheidsregio en zorgaanbieders, om kostenbesparingen te realiseren;
- Om ook de komende 8 jaar een evenwichtig begrotingsbeeld te realiseren willen we dat een strategische heroriëntatie op de rol van de gemeente in de lokale samenleving plaatsvindt. Er zullen daardoor andere arrangementen ontstaan tussen inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. Zowel wat betreft participatie als middelen inzet;
- Samen met alle relevante partijen (inwoners, bedrijven en instellingen) willen we een traject starten om die heroriëntatie te agenderen/bespreken.

6.2 De begroting als instrument voor politieke besluitvorming

Een sluitende meerjarenbegroting moet niet uitgangspunt van beleid zijn, maar het resultaat van weging en keuzen tussen beleidsopties. Daarvoor is een visie en analyse nodig van de relatie tussen gewenste sturingsvorm en de daarbij benodigde instrumenteninzet, waaronder een analyse van de effectiviteit van financiële en andere mogelijke instrumenten van betrokken deelnemers gezamenlijk. Dat zou inzicht geven in de meest effectieve en efficiënte beleidsopties, maar ontbreekt helaas nog. Veranderen van bestuurlijke en beleidsprocessen is een kwestie van lange adem. Zeker nu het financieel nog goed gaat en de druk weer wat van de ketel is, maar we blijven er aandacht aan schenken. Nieuwkoop staat er financieel goed voor. Er zijn overschotten terwijl er ook geïnvesteerd kan worden in de samenleving.

De overschotten willen wij niet besteden aan verlaging van de OZB. Het grote nadeel daarvan is dat uitsluitend woningeigenaren, bedrijven en corporaties daarvan profiteren. Natuurlijk Nieuwkoop vindt dat het beter is te investeren in voorzieningen waaraan vooral inwoners met een lager inkomen de voordelen van kunnen plukken. Bijvoorbeeld bij het verbeteren van het energiegebruik in sociale huurwoningen en het oplossen van knelpunten bij sociaal zwakkeren.

Onze concrete actiepunten zijn:

- Als bezuinigingen nodig zijn dan gebeurt dat niet met de kaasschaafmethode, maar door beter, efficiënter besturen en beleidsprioritering. Financieel zwakkeren in de samenleving en zwakke waarden in de leefomgeving worden bij deze operatie zoveel mogelijk ontzien;
- Ingeval van overschotten willen we daar vooral de financieel zwakkeren en zwakke waarden van laten profiteren. Zo mogelijk gecombineerd met andere beleidsprioriteiten in dit programma. Verbeteren van de duurzaamheid van sociale huurwoningen is daar een voorbeeld van;
- De gemeente zorgt ervoor dat de gemeentelijke begroting financieel doorzichtig, begrijpelijk en consistent is en dat onnodige systeemwijzigingen worden vermeden;
- De auditcommissie speelt een cruciale rol bij de behandelprocedure van de begroting en versterkt zo de duale relatie tussen college en raad. Daar hoort bij dat de raad ook door het jaar heen snel inzicht krijgt in over- en onderschrijdingen; Voorts dient zij de financieel-technische vragen en problemen voor haar rekening nemen, zodanig dat het raadsdebat daar niet meer mee wordt belast;
- De meerjarenbegroting is structureel sluitend.

6.3 Financiële middelen

De gemeente krijgt middelen tot zijn beschikking om doelen te realiseren. De herkomst van die middelen is divers. De grootste stroom is de algemene uitkering die de rijksoverheid verstrekt. Daarnaast is er een aantal doeluittkeringen, al dan niet opgenomen in de algemene uitkering. Verder heeft de gemeente opbrengsten uit belastingen, heffingen en leges.

Veelal is de begroting een doorrekening van het bestaande beleid, waarin begrotingsregels en procedures centraal staan. Tot nog toe was in dat denken een sluitende begroting het doel van het begrotingsproces. Wij zijn van mening dat een meerjarenbegroting het resultaat moet zijn van beleidsafweging en –prioritering en de uitvoering daarvan. Omdat de zorgtransities meerdere jaren vergen om inverdieneffecten te realiseren, zet dit de begroting onder druk en moeten daarin keuzes worden gemaakt. Wij kiezen ervoor deze als investeringen op te vatten die inverdieneffecten genereren en niet als een korting op de middelen en voorzieningen voor de mensen die ze nodig hebben.

Het is de bedoeling dat de gemeente in principe een meerjarige sluitende begroting heeft. Dat is beter te realiseren wanneer er door de jaren heen geen grote fluctuaties optreden en wanneer er buffers zijn om die op te vangen.

Ook vinden wij het van belang dat de lasten voor de inwoners geen grote schommelingen moeten vertonen. De afgelopen jaren is het gelukt om - afgezien van verschillen als gevolg van taxaties voor de onroerendezaakbelasting - een gelijkmatig lastenbeeld te realiseren. Wij willen dat de komende periode ook voortzetten. Een en ander betekent dat de belastingen ten hoogste meegroeien met de gemiddelde meerjaren inflatie (om tijdelijke inflatiepieken af te vlakken) en dat heffingen en leges in belangrijke mate kostendekkend zijn.

Onze concrete punten zijn:

- Met nieuwe projecten en investeringen mogen de financiële risico's niet verder toenemen;
- De daadwerkelijke lasten voor inwoners stijgen maximaal met het inflatietempo;
- De afvalstoffenheffing en rioolheffing blijven in belangrijke mate kostendekkend. Ook andere heffingen en leges moeten in belangrijke mate kostendekkend zijn. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de begrafenisrechten;
- Ingeval de kosten van afvalverwerking kunnen worden verminderd, kunnen de besparingen in mindering worden gebracht op de afvalstoffenheffing, en daarmee de druk op de woonlasten worden verminderd;
- Inwoners mogen niet meer betalen voor dienstverlening dan strikt noodzakelijk is, maximaal kostendekkend dus. Door een zeer efficiënte dienstverlening willen we goedkoper worden;
- Wij willen een voortvarende aanpak van de zorgtransities. Vanwege te realiseren inverdieneffecten kan dat de druk op de begroting sneller verminderen;
- We willen de komende jaren ook een aantal nieuwe zaken realiseren en dat binnen de bestaande begroting realiseren. Overschotten kunnen daarvoor worden benut. Mogelijk kan ook oud beleid worden ingeleverd voor nieuw of aangepast beleid. Dit betekent dat de begroting een andere opbouw kan krijgen. Ook kunnen we een deel van het grote bedrag aan liquide middelen inzetten voor investeringen die zich terugverdienen (krediet of revolverend fonds) b.v. voor startersleningen, energiezuiniger bouwen en duurzame energieopwekking;
- Noodzakelijke investeringen willen we niet achterwege laten. Voor de daaruit voortvloeiende afschrijvingen en rentetoerekening willen we ruimte in de begroting houden.
- Onderzoek naar de invoering van toeristenbelasting. Waarbij de opbrengst wordt ingezet voor de verdere doorontwikkeling van de toeristische sector.